

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Strukturální dopady COVID-19 v realitě české firmy
Diplomová práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Ondřej Soukup**
Osobní číslo: **E19640**
Studijní program: **N0413A050009 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**
Téma práce: **Strukturální dopady COVID-19 v realitě české firmy**
Zadávací katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Zásady pro vypracování

Cíl práce: Cílem diplomové práce bude analýza dopadů koronavirové krize na odvětvovou/sectorovou strukturu české ekonomiky (odvětví krizí posílená versus odvětví utlumená). Následně si student zvolí dle vlastního výběru konkrétní segment (odvětví/trh) a s využitím statistických a empirických dat provede analýzu vývoje a současné situace na daném trhu, ideálně s dokumentací na situaci konkrétní firmy (analýza pozice firmy na trhu a jeho strategie vůči klíčovým stakeholderům).

Osnova:

- Základní východiska zkoumaného problému.
- Dopady koronavirové krize na jednotlivá odvětví v ČR.
- Charakteristika automobilového průmyslu a analýza firmy TPCA, Czech s.r.o.
- Analýza vývoje a současné situace firmy na trhu.
- Zhodnocení výsledků a shrnutí.
- Formulace závěrů.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Rozsah grafických prací: **–**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

AKWETEY, Mensah Lawrence. *Business administration for students & managers*. Trafford publishing, USA, 2011. ISBN 978-1-4269-1776-9.
ANTUŠÁK, Emil a VILÁŠEK, Josef. *Základy teorie krizového managementu*. 1. vydání. Univerzita Karlova Praha: Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3443-2.
HANZELKOVÁ, Alena, KEŘKOVSKÝ, Miloslav, MATHAUSER, Milan a VALSA, Ondřej. *Business strategie ? krok za krokem*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-455-1.
PETRŮ, Naděžda a KUPEC, Václav. *Marketingové řízení podniků ? diskurs podnikové praxe: (prováděcí analýzy ? případové studie ? příklady a návody)*. Druhé přepracované a doplněné vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015. Eupress. ISBN 978-80-7408-116-3.
SYNEK, Miloslav a KISLINGEROVÁ, Eva. *Podniková ekonomika*. 6., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-274-8.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: **1. září 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2021**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2020

Prohlašuji:

Práci s názvem **Strukturální dopady COVID-19 v realitě české firmy** jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27. 4. 2021

Bc. Ondřej Soukup v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Velmi rád bych poděkoval vedoucí své diplomové práce, doc. Ing. Jolaně Volejníkové, Ph.D. za poskytnuté rady a odborné vedení. Taktéž děkuji společnosti Toyota Motor Manufacturing Czech Republic s.r.o. za spolupráci, a to především manažeru oddělení zdraví a bezpečnosti, panu Tomáši Paroubkovi a svému otci, směnovému vedoucímu výroby, Ondřeji Soukupovi za cenné připomínky a rady. Velký dík patří také zbytku rodiny a přítelkyni, kteří mě plně podporovali po celou dobu studia.

ANOTACE

Tato diplomová práce je zaměřena na analýzu dopadů pandemie onemocnění COVID-19 v realitě české firmy. Práce nejdříve rozebírá samotné dopady na českou ekonomiku a převážně komparuje roky 2019 a 2020. Následně se analyzují jednotlivá odvětví české ekonomiky a další kapitola seznamuje čtenáře s podnikem Toyota Motor Manufacturing Czech Republic s.r.o. Práce rozebírá zejména širokou škálu nových procesů, které vznikaly v důsledku koronaviru a které se týkají veškerých vnitropodnikových činností. V závěru práce byla vypracována SWOT analýza podniku vzhledem k současné situaci pandemie ve světě.

KLÍČOVÁ SLOVA

COVID-19, koronavirus, koronakrize, pandemie, nemoc, vládní opatření, ochrana, dopady, home office

TITLE

Structural impacts of COVID-19 in the reality of the Czech company

ANNOTATION

This diploma thesis is focused on analysis of the impacts of the COVID-19 pandemic in the reality of the Czech company. Firstly, thesis analyzes the effects themselves on the Czech economy and mainly compares the years 2019 and 2020. Subsequently, individual sectors of the Czech economy are analyzed, and the next chapter introduces the company Toyota Motor Manufacturing Czech Republic s.r.o. to the readers. Thesis especially analyzes a large number of new processes, which were created due to coronavirus, and which are taking part in every business activity. SWOT analysis of the company was created in the end of the thesis in view of the current situation of the pandemic in the world.

KEYWORDS

COVID-19, coronavirus, coronacrisis, pandemic, disease, government actions, protection, impacts, home office

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK.....	8
ÚVOD.....	10
1 COVID-19.....	11
1.1 Šíření nákazy COVID-19.....	12
1.2 Dopady koronakrize na ekonomiku ČR.....	17
1.3 Zaváděná opatření na podporu ekonomiky ČR	25
2 Strukturální dopady na jednotlivá odvětví české ekonomiky	28
2.1 Hluboce zasažená odvětví.....	28
2.2 Odolná odvětví.....	35
2.3 Automobilový průmysl	40
POUŽITÁ LITERATURA.....	86

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1: Globální mapa nakažených.....	13
Obrázek 2: Srovnání ČR a Dánska v denních přírůstcích nemoci COVID-19.....	15
Obrázek 3: Počet nakažených osob – leden.....	16
Obrázek 4: Meziroční reálná změna HDP.....	18
Obrázek 5: Vývoj míry nezaměstnanosti.....	20
Obrázek 6: Meziroční porovnání složek inflace.....	22
Obrázek 7: Vývoj průměrné měsíční mzdy mezi lety 2009–2020.....	23
Obrázek 8: Bilance zahraničního obchodu ČR s Německem.....	25
Obrázek 9: Meziroční porovnání letů v EU.....	31
Obrázek 10: Meziroční porovnání v počtu cestujících v pražském metru.....	32
Obrázek 11: Meziroční porovnání tržeb v pivovarnictví na jaře 2019/2020.....	34
Obrázek 12: Vývoj ceny emisní povolenky.....	35
Obrázek 13: Hospodářský vývoj ČR na základě spotřeby elektřiny.....	37
Obrázek 14: Výroba automobilů v ČR – meziroční porovnání 2019–2020.....	41
Tabulka 1: Fiskální opatření na podporu ekonomiky a udržení likvidity (v % nominálního HDP).....	26
Tabulka 2: Srovnání spotřeby spojené s cestovním ruchem v ČR v letech 2019 a 2020.....	29
Tabulka 3: Evropský trh - 1. čtvrtletí 2020, nejprodávanější automobily.....	43

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AI	Assembly Inspection
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ETS	Emissions Trading System
EU	Evropská unie
EXE	Executive management
GL	Group leader (mistr)
GM	Generální manažer
HDP	Hrubý domácí produkt
Kč	Koruna česká
KHS	Krajská hygienická stanice
MHD	Městská hromadná doprava
NATO	Severoatlantická aliance
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PSA	Peugeot Sociétés Anonyme
SAP	Sdružení automobilového průmyslu
SID	Soukromá integrovaná doprava
SQA	Shipping Quality Audit
SV	Supervisor (směnový vedoucí výroby)
TM	Team member (operátor výroby)
TMC	Toyota Motor Corporation
TME	Toyota Motor Europe
TMMCZ	Toyota Motor Manufacturing Czech Republic s.r.o.
TPCA	Toyota Peugeot Citroën Automobile, Czech s.r.o.
TPS	Toyota Production System
VPI	Vehicle Production Inspection

ÚVOD

Na stále se vyvíjející světovou ekonomiku působí v průběhu let mnoho pozitivních i negativních efektů. Řadu z nich dokážou světové organizace, vlády jednotlivých zemí, centrální banky, nadnárodní korporáty či malé podniky a živnostníci předvídat a podle nadcházející situace se i přizpůsobit. Na pandemii koronaviru se ovšem nedokázal připravit nikdo, neboť přišla nečekaně a vlivem globalizace se rychle rozšířila do celého světa.

Vzhledem k nekontrolovatelnému šíření nákazy COVID-19 byly postiženy všechny oblasti podnikání. Mnoho podniků zavíralo své provozovny, propouštělo své zaměstnance a vyčerpalo veškeré své krizové úspory. Značná část firem ovšem díky koronavirové pandemii začala prosperovat. Na jaká odvětví české ekonomiky působilo šíření nemoci COVID-19 negativně či pozitivně a mnoho dalších poznatků bude blíže specifikováno v následujících kapitolách této práce.

Cílem diplomové práce je analyzovat pozitivní a negativní efekty koronavirové krize na jednotlivá odvětví české ekonomiky. Následuje analýza konkrétního sektoru českého hospodářství, ve kterém provozuje svou činnost vybraný podnik. Ve druhé polovině práce bude možné nahlédnout do tohoto podniku a rozebrat jeho jednotlivé kroky v rámci „boje“ proti pandemii koronaviru.

Vybraným podnikem je společnost Toyota Motor Manufacturing Czech Republic s.r.o., který se nachází v Průmyslové zóně Ovčáry u Kolína. Společnost byla založena jako joint venture světových automobilových gigantů TMC a PSA pod názvem Toyota Peugeot Citroën Automobile, Czech s.r.o. v roce 2002. Od 1. ledna 2021 továrnu převzala japonská Toyota, s čímž souvisí i přejmenování. Společnost působí v oblasti automobilového průmyslu a vyrábí kompaktní městské vozy zejména pro evropský trh. Společně s mladoboleslavskou Škoda Auto a.s., nošovicou Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. a mnoha dalšími podniky, které působí jako dodavatelé do automobilového průmyslu tvoří tzv. „páteř“ české ekonomiky a významně se podílí na českém exportu.

V závěru práce je zpracována SWOT analýza současného stavu podniku na trhu, pomocí níž je zhodnocena a shrnuta situace, ve které se podnik nachází. Následuje nastínění možných strategií, které by společnost TMMCZ mohla implementovat.

1 COVID-19

Nejčastěji skloňovaným tématem ve společnosti je bezpochyby za poslední dva roky virus SARS-CoV-2, v České republice známý jako koronavirus. Jedná se o virové onemocnění, které se objevilo poprvé na konci roku 2019 v čínském Wu-chanu. Virus se pravděpodobně přenesl z infikovaného netopýra na člověka na čínském trhu s mořskými plody.

Vláda České republiky na svých webových stránkách nové virové onemocnění popisuje takto: „*Označení koronavirus se používá pro jakýkoli virus patřící do podčeledi Coronaviridae. Jde o souhrnné označení pro čtyři čeledi virů, které způsobují onemocnění u zvířat a lidí s různým stupněm závažnosti. Název je odvozen od charakteristického uspořádání povrchových struktur lipidového obalu virů ve tvaru sluneční korony. Může způsobit běžné obtíže, jako je nachlazení, kašel, dýchací obtíže, teploty. Ale také smrtící choroby, jako je dýchací onemocnění zvané těžký akutní respirační syndrom SARS či infekci MERS.*“¹

V této práci bude využíváno převážně české označení koronavirus, případně označení nemoci COVID-19. Lze se také setkat s termínem koronakrize, což označuje období postihnuté pandemií koronaviru a jeho dopady na hospodářství.

Jak již bylo řečeno výše, koronavirus se pravděpodobně rozšířil do světa z čínského Wu-chanu, což je hlavní město čínské provincie Chu-pej, ve které žije 11 milionů obyvatel. Do Wu-chanu míří přímé lety z evropských měst jako je Paříž, Londýn či Řím. První náznaky koronaviru byly zpozorovány v prosinci roku 2019, kdy lidé trpěli zápallem plic neznámého původu. Všechny případy byly na návštěvě velkoobchodního tržiště Chua-nan, kde se prodávají mimo mořských plodů také kuřata, netopýři, psi, hadi a další zvířata ve více jak tisíci stáncích.

Obecně se koronaviry vyskytují převážně mezi zvířaty, ale jejich mutace a následný přenos na člověka jsou možné. Celkem existuje sedm dosud známých koronavirů, které mohou infikovat člověka.²

¹ Informace ke koronaviru a nemoci covid-19. *Vláda České republiky* [online]. 2020. [cit. 2020-11-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/aktualni-informace-ke-koronaviru-sars-cov-2-puvodne-2019-ncov-179250/>

² RYAN, Edward T., David R. HILL, Tom SOLOMON, Naomi E. ARONSON a Timothy P. ENDY. *Hunter's Tropical Medicine and Emerging Infectious Diseases* [online]. 10. vydání. Canada: Elsevier, 2020 [cit. 2020-11-22]. ISBN 978-0-323-55512-8. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=y8SOD-wAAQBAJ&pg=PA286&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

1.1 Šíření nákazy COVID-19

Epidemie koronaviru byla vyhlášena za globální stav zdravotní nouze jako šestá v pořadí od roku 2009. K vyhlášení došlo až 30. ledna 2020. O více jak měsíc později, 11. března 2020, prohlásila organizace WHO šíření nemoci COVID-19 za epidemii s celosvětovým rozšířením, tedy pandemií. Od této doby se v ČR začala vydávat jednotlivá opatření, která budou detailněji přiblížena v dalších kapitolách.³

Ostatní státy Asie se i díky tradicím nošení roušek či zkušenostmi s epidemiemi dokázaly vyřadit s pandemií lépe než jiné státy světa. Aplikace různých technologií k sledování obyvatelstva výrazně dopomohla k omezení šíření koronaviru, přičemž v zemích jako je Japonsko či Vietnam nebyly zaváděny tzv. lockdowny. Pouze Indie měla problémy se zvládnutím pandemie s necelými 11 miliony nakažených, což bylo po Spojených státech amerických nejvíce na celém světě k 18. únoru 2021.

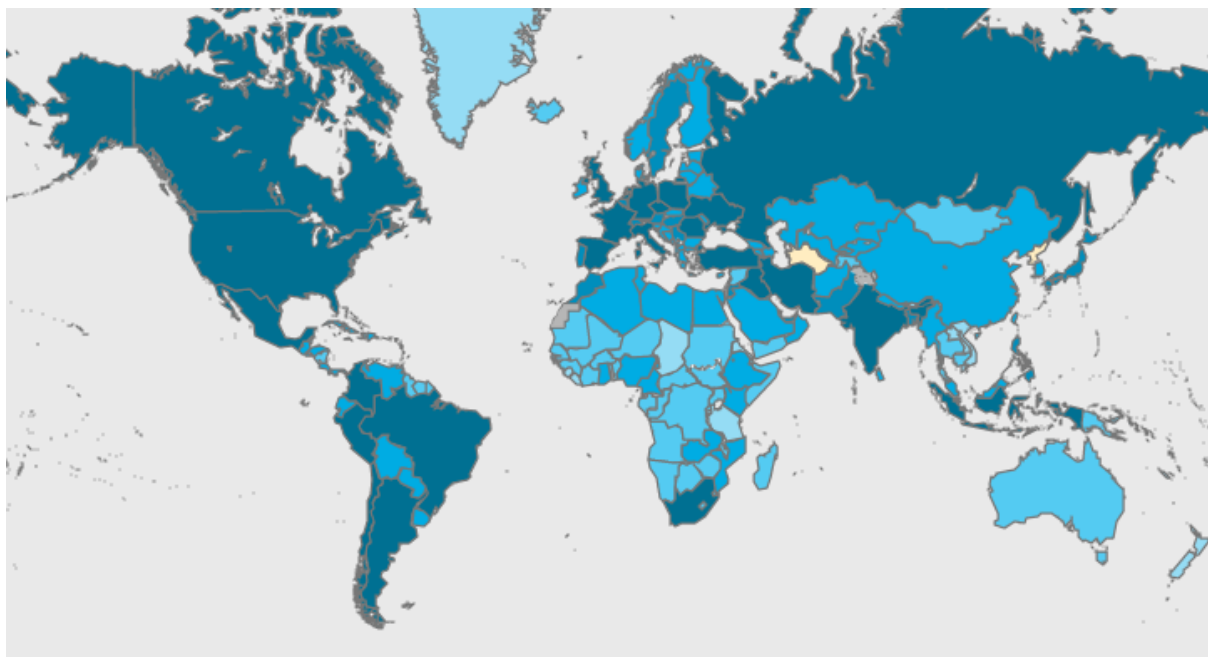
Do Evropy se koronavirus dostal na jaře a ta se tak stala epicentrem nákazy. Virus se poté rozšířil téměř do celého světa. První nakažený se v Evropě objevil 24. ledna 2020 ve Francii. V březnu už počet nových případů v Evropě překonal Čínu a počty pozitivně testovaných lidí exponenciálně rostly. V této tzv. první vlně byla nejvíce zasažena Itálie a Španělsko.

Onemocnění COVID-19 se dostalo i za oceán, kde se negativně projevilo hlavně ve Spojených státech amerických. Už v polovině dubna USA překonalo v počtu nakažených Itálii, která tehdy patřila mezi nejvíce zasažené státy. Epicentry nákazy se stala hlavně velká města, především New York a Los Angeles. Spojené státy americké byly k 18. únoru nejvíce postiženou zemí s celkem více jak 27 miliony nakažených obyvatel.

Nákaza COVID-19 se rozšířila i do Jižní Ameriky. Nejhůře byly zasaženy Brazílie, Argentina, Kolumbie a Mexiko, přičemž první zmiňovaná země měla k 20. listopadu registrováno přes pět milionů případů. Nákaza se takto rapidně rozšířila hlavně kvůli nezavádění potřebných opatření z důvodu obavy o hospodářské ztráty. Zejména Argentina a Kolumbie se o tzv. lockdowny snažily, ale byly nuceny opatření uvolnit právě kvůli ekonomickým situacím těchto zemí.

³ Coronavirus declared global health emergency by WHO. *BBC* [online]. 2020. [cit. 2020-11-22]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-51318246>

Na africkém kontinentu se nejvíce nakažených nachází v Jihoafrické republice, Egyptě a Etiopii. Afrika má jako kontinent více jak 2 miliony nakažených, což lze s ohledem na celkový počet obyvatel, který činí 1,3 miliardy, považovat za úspěch. Není však stoprocentně dokázáno, že počet nakažených je kompletní. Na následujícím obrázku lze vidět globální situaci šíření nemoci COVID-19. Tmavé zbarvení značí vysoký počet nakažených a zemřelých a naopak.⁴

Obrázek 1: Globální mapa nakažených

Zdroj: World Health Organization (Covid19.who.int)

ČR začala zavádět první opatření současně s prohlášením světové organizace WHO, která od 11. března 2020 vedla šíření koronaviru jako pandemii. Od tohoto data se v ČR přerušila kontaktní výuka na všech základních, středních a vysokých školách do odvolání. O den později byl vyhlášen nouzový stav a byly uzavřeny také veškeré prodejny mimo obchodů s potravinami. Od 16. března začal platit zákaz volného pohybu osob pouze s výjimkou cesty za rodinou, do práce či do zdravotnických zařízení. Taktéž začal platit zákaz vstupu na území ČR pro všechny osoby bez trvalého či přechodného pobytu v délce 90 dní a pro osoby s tímto druhem pobytu v ČR platil zákaz vycestovat mimo území ČR. Od 19. března začíná platit zákaz pohybu bez

⁴ WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard. *World Health Organization*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://covid19.who.int/>

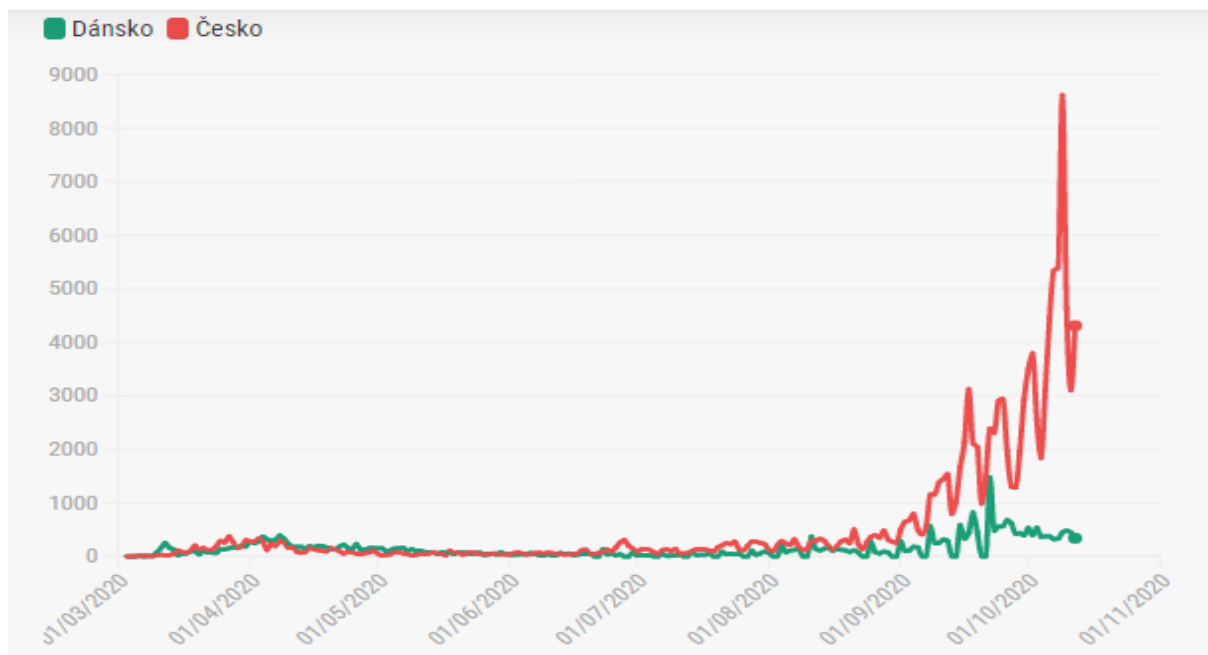
ochranných prostředků dýchacích cest a na konci března se zavádí 14denní karanténa pro všechny osoby vracející se ze zahraničí.⁵

ČR patřila v první vlně (jaro 2020) mezi méně zasažené státy. První případy se datují k 1. březnu 2020, kdy lidé přijížděli ze zahraničních lyžařských zájezdů. Státní opatření byla vydána včas a dodržovala se. O letních prázdninách po zvládnuté první vlně došlo k rozvolnění, lidé se přestali bát a část z nich ani nevěřila, že koronavirus existuje, neboť nikdo z jejich okolí se virem zatím nenakazil. Odborníci v srpnu varovali, že pokud se opět nezavedou přísná opatření, na podzim přijde druhá vlna a počty nakažených budou rapidně a exponenciálně stoupat.

Tato hypotéza se stala skutečností. Průběh druhé vlny od září 2020 bohužel nebyl tak mírný jako na jaře. V prvním týdnu měsíce září se ČR zařadila mezi nejvíce zasažené státy Evropy v počtu nově nakažených na milion obyvatel. V porovnání s Dánskem, které první vlnu zvládlo stejně úspěšně jako ČR, se náš stát v druhé vlně od Dánska v počtu nakažených vzdálil. Podmínky pro cestování byly v letních měsících podobné, státy se řídily pomocí semaforů bezpečnosti. Rozvolňování opatření však v Dánsku probíhalo postupně. Tamní vláda ponechala zavřené noční kluby a diskotéky, shlukování ve vnitřních prostorách bylo omezeno do 100 lidí a na venkovních akcích do 500 lidí. V ČR se opatření uvolnila prakticky kompletně, což mělo za následek vysoký nárůst nakažených, který lze vidět i v následujícím grafu.⁶

⁵ Informace ke koronaviru a nemoci covid-19. *Vláda České republiky* [online]. 2020. [cit. 2020-11-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/aktualni-informace-ke-koronaviru-sars-cov-2-puvodne-2019-ncov-179250/>

⁶ SOBOTKA, Michal. Kde se stala chyba? Dánové jaro zvládli stejně jako Češi. Ovšem zvládají i podzim. *Novinky.cz* [online]. 2020. [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/koronavirus/clanek/kde-se-stala-chyba-danove-jaro-zvladli-stejne-jako-cesi-ovsem-zvladaji-i-podzim-40339071>

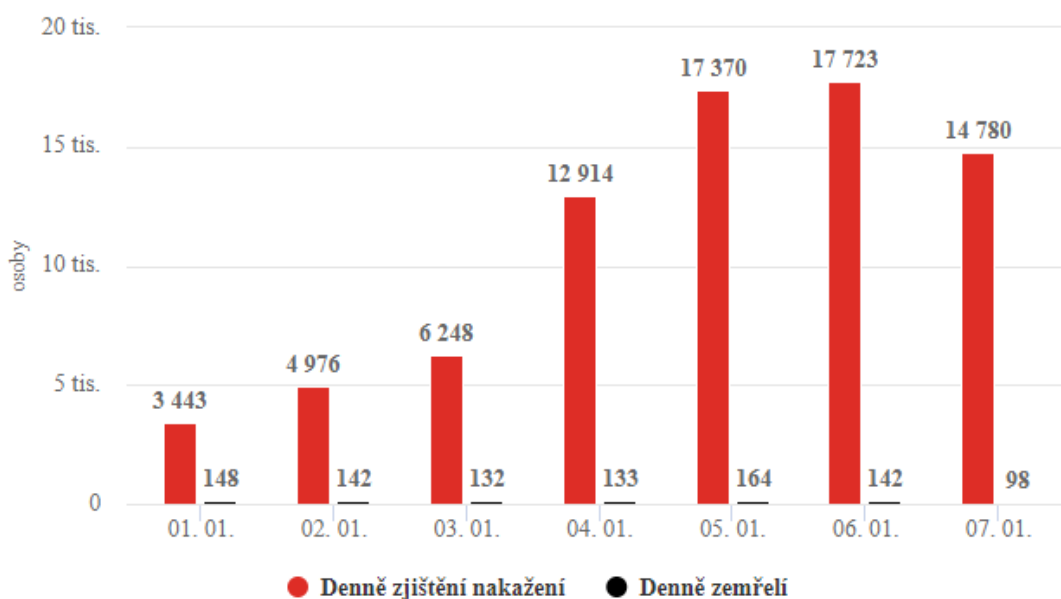
Obrázek 2: Srovnání ČR a Dánska v denních přírůstcích nemoci COVID-19

Zdroj: Novinky.cz

Tato skutečnost zcela jistě neměla pozitivní vliv na české zdravotnictví. Doktoři, zdravotní sestry a ostatní zdravotnický personál museli tvrdě pracovat, častokrát nad své síly, aby pomohli překonat následky druhé vlny. Zdravotnickému systému mnohokrát hrozil kolaps. Řešilo se přeplnění nemocnic, nedostatek potřebných lůžek či mnoho nakažených sester a doktorů. Do nemocnic byli povoláni studenti medicíny, kteří pomáhali nemocničnímu personálu v boji s pandemií. Zaváděly se pracovní karantény, aby mohl pracovat co nejvyšší možný počet zdravotníků. Na začátku roku 2021 opět začalo přibývat nakažených. Důvodem bylo masivní setkávání rodin a příbuzných o svátcích. Tato skutečnost se odrazila na počtu přibývajících nakažených už v prvním lednovém týdnu, kdy 4.1. byla překročena hranice 10 000 osob. V této době bylo také zavedeno bezplatné antigenní testování, což mohlo podstatně zvýšit počet nakažených osob. Na následujícím obrázku je znázorněn vývoj v počtu nakažených a zemřelých v prvním lednovém týdnu v ČR.⁷

⁷ Nejvíce nemocných během pandemie. 145 000 lidí v Česku má covid-19, ve čtvrtek jich přibylo 14 780. *iRozhlas.cz*. [online]. 2021. [cit. 2021-01-08]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/online-koronavirus-cesko-nakazeni-testy-protiepidemicky-system-pes_2101080859_dok

Počty nově zjištěných nakažených a zemřelých za 7 dní

Obrázek 3: Počet nakažených osob – leden

Zdroj: Mzcr.cz

V únoru 2021 překročil počet potvrzených případů 1 000 000 nakažených osob a situace se stále nelepšila. Vláda reagovala uzavřením nejvíce postižených okresů a zavedla povinnost nošení respirátorů třídy FFP2 či KN95 na veřejných místech.⁸

V březnu následovalo uzavření všech okresů. Uzavřela se také většina maloobchodů jako například prodejny dětského oblečení či papírnictví. V tomto měsíci bylo taktéž schváleno povinné testování na COVID-19 ve firmách.

K rozvolňování opatření začalo docházet až od 12. dubna, kdy se situace začala stabilizovat. Do škol se vraceli žáci prvního stupně základních škol formou rotační výuky a taktéž se otevřely mateřské školky pro poslední ročníky, avšak za podmínky antigenního testování dvakrát týdně. Otevřely se také některé maloobchody, čistírny, prodejny náhradních dílů pro automobily apod. Venkovní prostory se mohly otevřít taktéž v botanických a zoologických zahradách.⁹

⁸ KOTTASOVÁ, Ivana. How the Czech Republic slipped into a Covid disaster, one misstep at a time. *CNN* [online]. 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/02/28/europe/czech-republic-coronavirus-disaster-intl/index.html>

⁹ Nouzový stav skončil, část dětí se vrací do škol. Odborníci chtějí větší odstup před dalším krokem. *ČT24*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3296449-nouzovy-stav-skoncil-cast-deti-se-vraci-do-skol-reprodukci-cislo-ale-opet-vzrostlo>

1.2 Dopady koronakrize na ekonomiku ČR

Ekonomika ČR před koronakrizí řadu let fungovala velmi stabilně. Objevovaly se v ní minimální makroekonomické nerovnováhy, inflace kolísala mírně, obvykle podle cen ropy či kvality úrody. Na straně obchodní bilance existoval silný přebytek a hrubý domácí produkt byl podle předběžného odhadu o 5,6 % nižší než v předchozím roce. Zaměstnanost klesla oproti roku 2019 o 1,6 %.¹⁰

Jelikož se stále nacházíme v průběhu koronakrize, vyčíslit jednotlivé škody je velmi obtížné. Ovšem nejvíce paralyzovanými odvětvími v ČR jsou zejména gastronomie, hotelnictví, cestovní ruch, doprava, kultura, školství, sport či maloobchod. Tato odvětví jsou ale hluboce provázána s dalšími částmi české ekonomiky. Uzavření maloobchodů způsobuje pokles objednávek u výrobních firem, zákaz setkávání osob omezuje kolektivní sporty či prezenční výuku apod. Tato odvětví se na tvorbě HDP v ČR podílí zhruba 10 procenty.

Odvětví české ekonomiky jsou také negativně ovlivněna zrušením kontaktní výuky žáků základních škol. V ČR žije zhruba jeden milion rodin s dětmi do 12 let a více než polovina spoléhá na to, že děti budou chodit do školy. Alespoň jeden z rodičů je nyní nucen zůstat doma s dětmi, pokud nelze zavést home office či hlídání dětí prarodiči. Takto by mohlo být z práce vyřazeno méně jak 10 % zaměstnanců a podnikatelů. Za měsíc při tomto režimu by ztráty mohly dosahovat 1-1,2 % HDP, což odpovídá 60-70 miliardám korun českých.

Tuzemské podniky ve velké míře využívají dovážení meziproductů v oblasti výroby, proto je potřeba zmínit také narušení mezinárodního obchodu. Globalizace trhu s sebou sice přináší vyšší výnosy, ale zároveň vysoké výdaje při záchvěvu světové ekonomiky. Českým firmám zapojeným do mezinárodních obchodních řetězců může koronakrize způsobovat nepříjemné potíže.¹¹

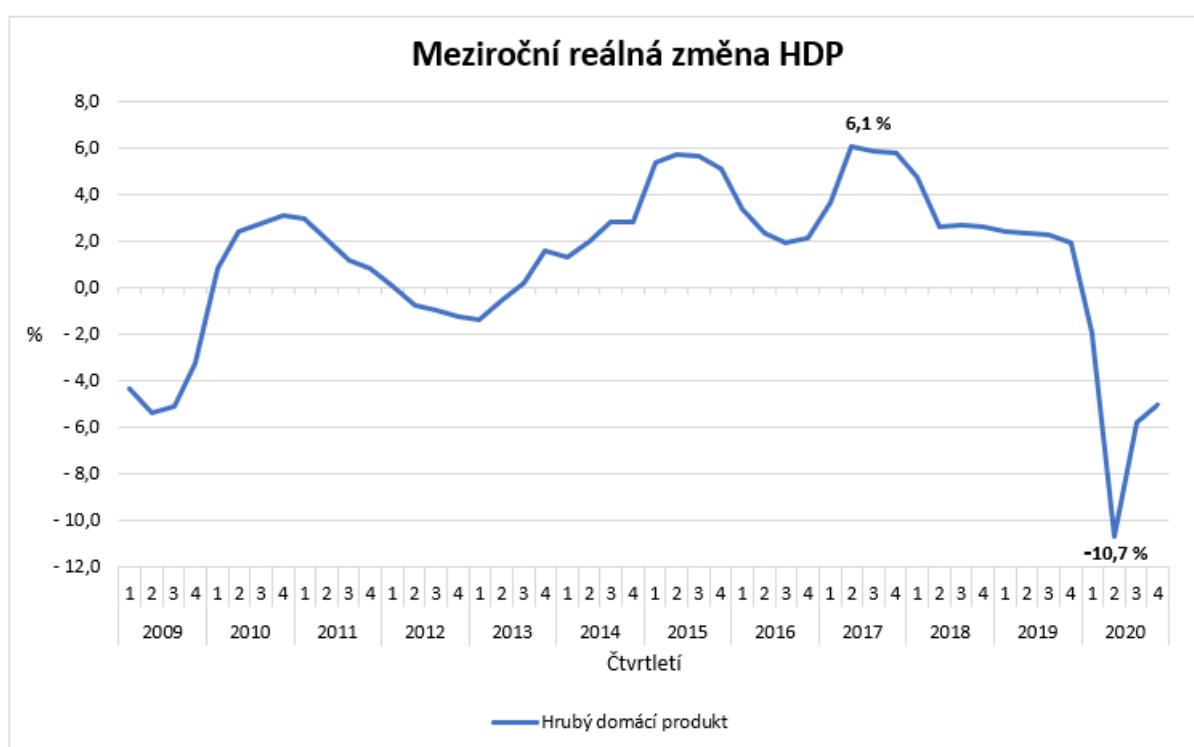
Strach spotřebitelů z budoucího vývoje pandemie má také negativní dopady na ekonomiku ČR. Domácnosti a firmy přestávají vkládat peníze do ekonomiky v rámci rostoucí nejistoty. Zvýšené nákupy potravin a základních léků se projevily pouze zkráje koronakrize z důvodu předzásobování, ale následně však nastal výrazný pokles.

¹⁰ Předběžný odhad HDP – 4. čtvrtletí 2020. *Český statistický úřad*. [online]. 2021. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ci/predbezny-odhad-hdp-4-ctvrtleti-2020>

¹¹ COVID-19: Ekonomické dopady. *Ekonomika v době pandemie. Deloitte*. [online]. 2020. [cit. 2020-11-29]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/about-deloitte/COVID-19-ekonomicke_dopady.pdf

Pokles HDP

Hrubý domácí produkt v roce 2020 klesá o 5,6 %. Jedná se o nejhlubší propad výkonu ekonomiky v historii ČR. Recese proběhla napříč jednotlivými odvětvími a v každém z nich se poněkud lišila. V letecké dopravě, cestovním ruchu nebo ubytování a pohostinství byl pokles hlubší a docházelo zde k výrazným ztrátám a propadům tržeb. Zatímco v oblasti zemědělství či energetiky nebyly zaznamenány nijak výrazné ztráty. Na následujícím grafu lze vidět vývoj hrubého domácího produktu mezi lety 2009 až 2020. ČR se do roku 2010 nacházela v záporných číslech kvůli světové finanční krizi, která zapříčinila období velké recese na světových trzích mezi lety 2007 až 2015. Od roku 2014 světová ekonomika rostla až do konce roku 2019, kdy se v čínském Wu-chanu objevil první nakažený nemocí COVID-19 a roku 2020 nastal hluboký propad.¹²

Obrázek 4: Meziroční reálná změna HDP

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu (Czso.cz)

¹² Výhledy české ekonomiky pro rok 2021. Deloitte [online]. 2020. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/about-deloitte/articles/vyhledy-ceske-ekonomiky-pro-rok-2021.html>

Pro českou ekonomiku v roce 2021 již existují predikce a jsou převážně pozitivní. Na konci roku 2020 byl vidět opětovný růst, což značí, že se firmy začínají přizpůsobovat novým podmínkám na trhu. Společnost Deloitte publikovala, že v roce 2021 dojde k růst HDP o 2,8 %. O růstu ekonomiky rozhodnou především kroky vlády, a to zejména její podpora prostřednictvím vládních programů, vakcinace, vývoj zahraniční poptávky či důvěra podnikatelů v tuzemskou ekonomiku a jejich chuť nadále podnikat. Na hodnoty před pandemií koronaviru by se ČR mohla dostat až v roce 2023.¹³

Růst nezaměstnanosti

Restriktivní opatření vlády v době koronavirové pandemie mají značný dopad na globální pracovní trh. V mnoha státech nezaměstnanost kulminovala na vyšší hodnoty než za velké hospodářské krize ve 30. letech minulého století. Zpráva OSN upozorňuje, že nejvíce ohroženy budou především rozvojové země. Koronakrize samozřejmě nejvíce zasáhla sektor cestovního ruchu, kde je celosvětově ohroženo zhruba 120 milionů pracovních míst. Například míra nezaměstnanosti Evropské Unie činila v červnu 2020 7 %, zatímco ČR se nacházela na míře 2,7 %, což byla v té době nejnižší míra nezaměstnanosti v celé Evropské unii.¹⁴

Negativní predikce ohledně nezaměstnanosti v ČR se naplnily a v listopadu 2020 dosáhla její míra na 3,8 %. Bez práce se ocitlo přes 274 500 lidí, což byl statisticky nejvyšší počet za měsíc listopad od roku 2016. Na druhou stranu vzrostl počet volných pracovních míst na téměř 318 000. Podle úřadu práce ČR je zájem zejména o dělnické a technické profese a také o kvalifikované a zkušené řemeslníky.

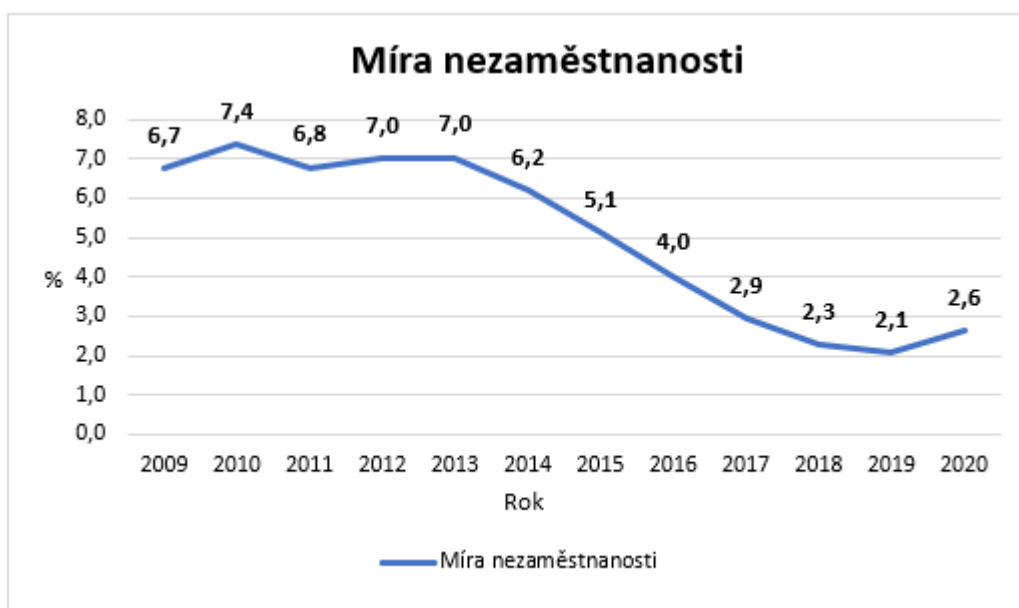
Na následujícím obrázku lze vidět klesající trend míry nezaměstnanosti, která dosahovala na více jak 7 % při světové finanční krizi, ale postupně klesla až na hodnotu 2,1 % v roce 2019. Míra nezaměstnanosti se však neměnila tak výrazně jako HDP. K propouštění došlo zejména v odvětvích, která byla koronakrizí postižena nejvíce. To se na míře nezaměstnanosti promítlo jen v růstu v řádech desetin procent. Většina z nich nepropouštěla a spíše se upnula k alternativním řešením jako je práce prostřednictvím home office u profesí, jejichž náplň práce to umožňovala. Taktéž státní program podpory Antivirus zpomalil růst nezaměstnanosti, neboť

¹³ Výhledy české ekonomiky pro rok 2021. *Deloitte* [online]. 2020. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/about-deloitte/articles/vyhledy-ceske-ekonomiky-pro-rok-2021.html>

¹⁴ VOJÁČEK, Lukáš. Koronavirus připravil o práci miliony lidí. Na podzim bude hůř, varují experti. *E15.cz*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-14]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/zahranicni/koronavirus-pripravil-o-praci-miliony-lidi-na-podzim-bude-hur-varuji-experti-1372792>

spousta firem tímto způsobem získala kompenzace a nemusela své zaměstnance propouštět. Dále se využívaly rotační směny, střídání v kancelářích, ale především zavedení povinnosti nošení roušek na pracovišti, dodržování rozestupů a základních hygienických pravidel.¹⁵

Podle hlavní ekonomky Raiffeisenbank Heleny Horské se ČR pravděpodobně i nadále udrží na prvních příčkách v Evropské unii za nejnižší míru nezaměstnanosti, a to právě díky těmto opatřením.

Obrázek 5: Vývoj míry nezaměstnanosti

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu (Czso.cz)

Podle Ministerstva práce a sociálních věcí by měla nezaměstnanost v roce 2021 vzrůst na 8–10 %. Výpovědní lhůty posouvají dopad nezaměstnanosti o několik měsíců, a proto míra nezaměstnanosti neroste tak výrazně. Většina nezaměstnaných lidí, kteří ztratili zaměstnání z důvodu pandemie, se dříve živila jako OSVČ (zejména v oblasti gastronomie a pohostinství). Tato skupina ekonomicky aktivních obyvatel nemá vliv na změnu míry nezaměstnanosti ČR, což je další důvod, proč míra nezaměstnanosti neroste tak markantně.¹⁶

¹⁵ Nezaměstnanost v prosinci mírně stoupla, další růst se čeká letos. *České noviny*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/nezamestnanost-v-prosinci-mirne-stoupla-dalsi-rust-se-cka-letos/1979648>

¹⁶ KLAUS, Václav a kolektiv IVK. *Ekonomické aspekty koronakrize*. 1. vydání. Praha: Institut Václava Klause, 2020. s. 60.

Vývoj inflace

Průměrná míra inflace za rok 2020 činila 3,2 %, což znamená navýšení o 0,4 % oproti roku 2019. Jednalo se o nejvyšší průměrnou roční míru inflace od roku 2012. Ceny zboží vzrostly v roce 2020 průměrně o 3,2 %. Na zvyšování cenové hladiny se nejvíce podílely potraviny, alkoholické a nealkoholické nápoje, tabák a ceny bydlení. Konkrétně ceny tabáku a alkoholických nápojů zaznamenaly v prosinci 2020 meziroční navýšení o 10,7 %. Ceny v oddíle nájemného se zvýšily o 2 %, přičemž vodné rostlo o 1,7 % a stočné o 1,5 %. Naopak ceny zemního plynu se meziročně snížily o 3,9 %.¹⁷

Kvůli propadu domácí poptávky došlo ke snížení tzv. jádrové inflace, čímž lze rozumět změnu běžné cenové hladiny očištěnou o ceny potravin a energií. Tyto ceny výrazně kolísají a vypočítávaná hodnota inflace by jimi mohla být negativně ovlivněna. Výpočet ukazatele jádrové inflace se využívá především v předkrizovém období.¹⁸

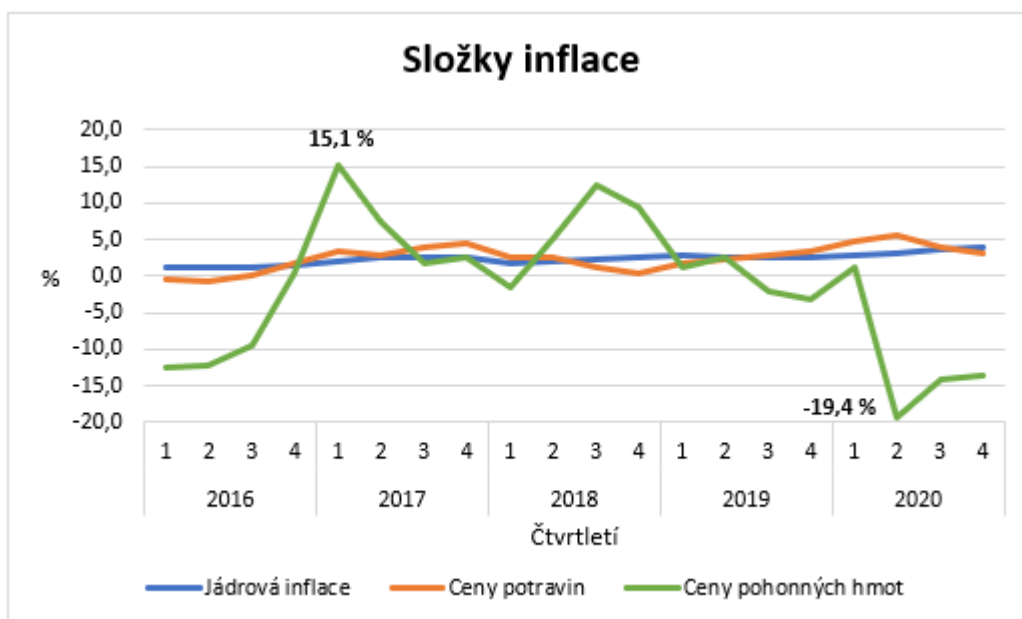
Došlo ke zvýšení cen potravin, a to hlavně v souvislosti se zdražením dopravy a nedostatkem zaměstnanců v zemědělství v Evropě. Naopak inflace zaznamenala utlumení ze strany cen služeb během jarních a letních měsíců, což ale nebylo plně kompenzováno vzhledem k omezení mezinárodního cestovního ruchu. Ke snížení inflace taktéž přispěl pokles cen pohonných hmot, který je vizuálně znázorněn v grafu níže. S propadem cen ropy souvisí celkový útlum světové ekonomiky, který je zapříčiněn právě pandemií koronaviru.¹⁹

Kromě pravidelných změn ceny potravin, lze v grafu níže vidět zejména výrazné snížení cen pohonných hmot v roce 2020. Tento pokles nastal v důsledku propadu světových cen ropy a podle prognóz České národní banky v průběhu druhého čtvrtletí roku 2021 odezní a bude následovat jejich růst podle zvyšování světových cen ropy a benzínu.

¹⁷ Index spotřebitelských cen – inflace – prosinec 2020. *Český statistický úřad*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-23] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/indexy-spotrebitelskych-cen-inflace-prosinec-2020>

¹⁸ KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2011. s. 111.

¹⁹ AMBRIČKO, Róbert, GEC, Jaromír, MICHÁLEK, Ondřej a ŠOLC, Jan. Bezprostřední dopady pandemie covid-19 na českou ekonomiku. *Česká národní banka*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-14]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/tematicke-prilohy-a-boxy/Bezprostredni-dopady-pandemie-covid-19-na-ceskou-ekonomiku#_ftn2

Obrázek 6: Meziroční porovnání složek inflace

Zdroj: vlastní zpracování dle dat České národní banky (Cnb.cz)

Růst mezd

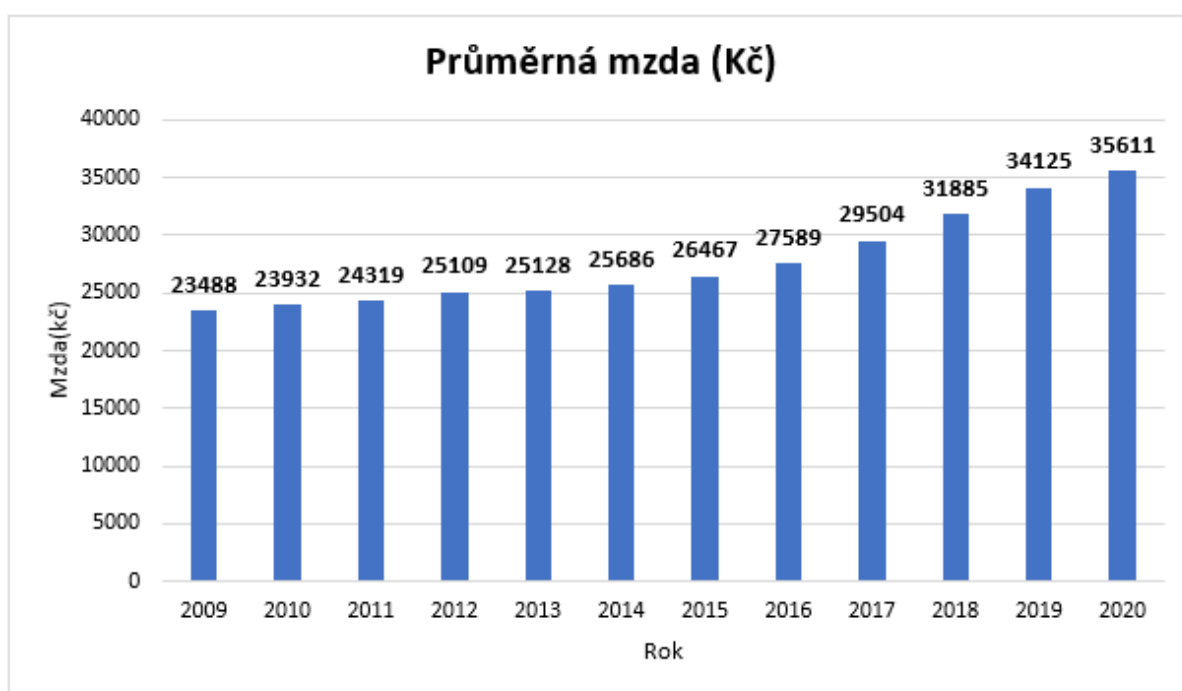
Průměrná měsíční mzda zaznamenala meziroční nárůst o 4,4 % vůči roku 2019. Tento jev byl pro analytiku velkým překvapením, jelikož se česká ekonomika hluboce propadla. Růst průměrné mzdy lze argumentovat několika skutečnostmi. V minulém roce rostly platy ve školství, a především docházelo k vyplácení odměn ve zdravotnictví a sociální péči, kde se průměrná měsíční mzda vyšplhala na 41 290 Kč, což je meziroční navýšení o 13,8 %. Další událost, která ovlivnila růst průměrné mzdy, znamenala propouštění nízkopříjmových zaměstnanců, což se na navýšení průměrné měsíční mzdy podílelo nepřímou úměrou mezi vývojem mezd a počtem pracovníků. Koronavirová pandemie tedy o práci připravila spíše zaměstnance s nižšími mzdami, což zapříčiňuje růst celkové průměrné měsíční mzdy.²⁰

Medián u mužů dosáhl na 35 129 Kč a u žen na 30 281 Kč měsíčně, avšak v posledním čtvrtletí roku 2020 rostly mzdy rychleji ženám, které častěji pracují ve školství či zdravotnictví, kde se zvyšovaly platové tarify. Nejvyšší mzdy pobírali zaměstnanci v oboru informačních a komunikačních technologií, kde se průměrná měsíční mzda zvýšila na 62 148 Kč. V bankovníctví do-

²⁰ Průměrná mzda stoupla na 38.525 Kč, i díky odměnám zdravotníků. *České noviny*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-09] Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prumerna-mzda-stoupla-na-38-525-kc-i-diky-odmenam-zdravotniku/2005741>

stávali zaměstnanci o necelé 3 tisíce Kč měsíčně méně. Z geografického hlediska je nejméně výdělečnější hlavní město Praha, kde průměrně zaměstnanci pobírají 43 675 Kč měsíčně, avšak meziroční nárůst 3,1 % byl nejnižší v ČR. Nejvyšší meziroční nárůst průměrné měsíční mzdy znamenal Ústecký kraj, a to 6,1 %, kdy průměrná mzda činila 33 303 Kč měsíčně.²¹

Na následujícím grafu můžeme sledovat postupný vývoj průměrných mezd od roku 2009. Průměrná mzda každým rokem rostla, nejmenší nárůst byl zaznamenán mezi lety 2012 a 2013, zatímco ten největší mezi rokem 2017 a 2018 a to o 2 381 Kč, kdy byla současně překročena hranice 30 000 Kč. Průměrná mzda se v posledním čtvrtletí 2020 dostala až na 38 525 Kč a odborníci očekávají růst průměrné měsíční mzdy i v roce 2021.

Obrázek 7: Vývoj průměrné měsíční mzdy mezi lety 2009–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu (Czso.cz)

Zahraniční obchod

Vývoz meziročně klesl o 11 %, zatímco dovoz o 9,7 %. Tyto změny lze považovat za velmi výrazné. V roce 2019 obchodní bilance ČR vykazovala přebytek ve výši 145,7 miliard Kč a 98,5 miliard Kč v roce 2018. Už na jaře 2020 však došlo k hlubokému propadu zahraničního

²¹ Průměrná mzda stoupla na 38.525 Kč, i díky odměnám zdravotníků. *České noviny*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-09] Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prumerna-mzda-stoupla-na-38-525-kc-i-diky-odmenam-zdravotniku/2005741>

obchodu se zbožím, který zaznamenal dosud nejnižší hodnotu bilance od vstupu ČR do Evropské unie v roce 2004. K nejvyšším meziročním poklesům došlo v jarních měsících na straně vývozu v důsledku nucených odstávek výroby zejména v automobilových závodech. Vývoz klesl v dubnu o 38 % a v květnu o 28,9 %, a současně došlo u dovozu zboží taktéž k poklesu o 26,4 %, resp. 23,2 %.²²

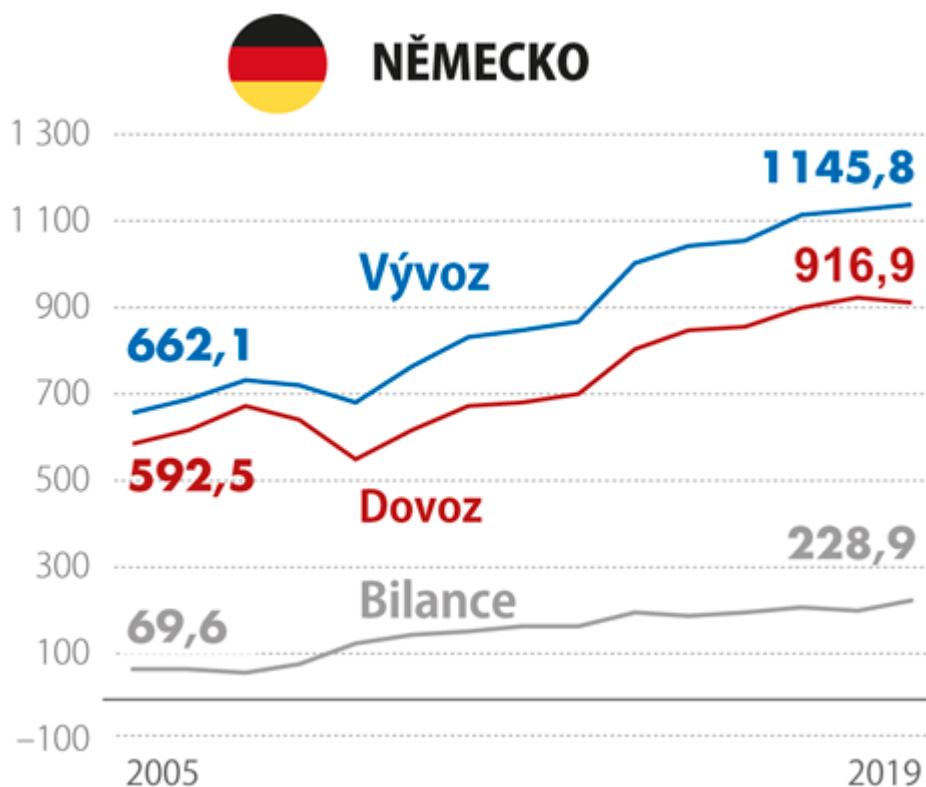
Z pohledu exportu nastal nejvyšší meziroční pokles mezi ČR a naším hlavním obchodním partnerem, Německem. Do Německa se vyvezlo o 9,47 % zboží méně, což lze v penězích vyjádřit jako ztrátu více než 80 miliard korun českých. Naopak z pohledu odvětvového klesl vývoz hlavně zpracovatelského průmyslu. Export strojů a přepravních zařízení se snížil meziročně o 11,5 % (180 miliard Kč). Za takto vysokým propadem stojí podstatný pokles vývozu automobilů, náhradních dílů pro automobily či elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů. Došlo však k růstu vývozu zařízení pro záznam a reprodukci zvuku a také kancelářských strojů a zařízení k automatickému zpracování dat (11,86 miliard Kč).²³

Na následujícím grafu lze vidět vývoj dovozu a vývozu mezi lety 2005 až 2019 s největším obchodním partnerem ČR – Německem. Od roku 2005 lze sledovat postupně rostoucí trend jak importu, tak exportu, který začal kolísat v důsledku světové finanční krize. Poté ale nabral rostoucí tendenci až do roku 2020, kdy nastal již výše zmíněný propad.²⁴

²² Pandemie koronaviru rozkolísala zahraniční obchod. *Český statistický úřad*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pandemie-koronaviru-rozkolisala-zahranicni-obchod>

²³ Zahraniční obchod hlásí meziročně oslabenou bilanci, ve vývozu i dovozu. *České noviny.cz* [online]. 2020. [cit. 2020-12-14]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/zahranicni-obchod-hlasi-mezirocne-oslabenou-bilanci-ve-vyvozu-i-dovoze/1942099>

²⁴ KAVĚNOVÁ, Miluše. Výkyvy zahraničního obchodu v době koronavirové. *Statistika&My – Magazín českého statistického úřadu*. [online]. 2020. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2020/12/04/vykyvy-zahranicniho-obchodu-v-dobe-koronavirove>

Obrázek 8: Bilance zahraničního obchodu ČR s Německem

Zdroj: Magazín Českého statistického úřadu

Opačným extrémem oproti Německu je Čína, se kterou ČR udržuje dlouhodobě zápornou obchodní bilanci. V roce 2019 ČR dokonce dosáhla s Čínou nejnižší bilance ze všech zemí světa a v průběhu roku 2020 se i nadále propadala z důvodu nákupu roušek a dalšího zdravotnického vybavení.

1.3 Zaváděná opatření na podporu ekonomiky ČR

Ekonomická aktivita dramaticky poklesla. Ekonomika ČR potřebovala podpořit, a proto byla vládou vydána pomocná opatření. V roce 2019 vládní sektor vykazoval přebytek 83 miliard Kč (1,5 % HDP), ale v roce 2020 došlo k hlubokému propadu do deficitu až na 367,4 miliard Kč, kde přes 200 miliard bylo využito pro boj s koronavirem. Pro rok 2021 vláda zvýšila schodek na 500 miliard Kč, který bude způsoben vyššími kompenzačními bonusy pro podnikatele, zdravotníky, zaměstnance na ošetřovném a dopady daňových změn od tohoto roku.²⁵

²⁵ Schodek rozpočtu za rok 2020 dosáhl 367,4 miliardy korun. Přes dvě stě miliard si ukousl koronavirus. *Česká televize.cz*. [online]. 2021. [cit. 2021-01-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3250426-sledujte-brifink-ministerstva-financi-k-vysledkum-statniho-rozpoctu-za-rok-2020>

Negativní dopady pandemie na trh práce a firmy se snaží vláda ČR tlumit opatřeními na podporu ekonomiky a udržení likvidity. Mezi vládní opatření, která mají výrazné rozpočtové dopady, patří programy na udržení zaměstnanosti, kompenzaci mzdových náhrad, podpory osob samostatně výdělečně činných či výplaty ošetřovného při uzavření základních škol. Objem fiskálních opatření v souvislosti s koronakrizí dosahuje v roce 2020 na 2 % HDP, v roce 2021 se prognózuje zhruba 0,4 % HDP. Detailněji lze tato opatření vidět v následující tabulce.²⁶

Tabulka 1: Fiskální opatření na podporu ekonomiky a udržení likvidity (v % nominálního HDP)

FISKÁLNÍ OPATŘENÍ	2020	2021
Zvýšení a prodloužení ošetřovného	0,3	0,0
Kompenzace zaměstnavatelům (kurzarbeit)	0,7	0,0
Odpuštění sociálních a zdravotních odvodů OSVČ	0,4	0,0
Kompenzační bonus pro OSVČ („pětadvacítka“)	0,4	0,0
Vyšší výdaje na zdravotnictví a bezpečnostní sbory	0,2	0,0
Zpětné uplatnění daňové ztráty („loss carryback“)	0,0	0,4
Celkem	2,0	0,4

Zdroj: vlastní zpracování dle České národní banky (Cnb.cz)

Dalšími opatřeními na podporu ekonomiky bylo zrušení daně z nabytí nemovitosti. Tu již nemusí platit nikdo, komu byl proveden vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí, nebo kdo nabyl vlastnické právo k nemovité věci, jež nebyla evidována v katastru, v prosinci 2019 nebo později. Taktéž došlo k pozastavení povinnosti elektronicky evidovat tržby do konce roku 2022. Systém EET je stále funkční a je tedy možné tržby evidovat elektronicky. Zpětné uplatnění případné daňové ztráty vykázané za rok 2020 budou moci podnikatelé uplatnit ve svých základech daně za rok 2019 a 2018 a to v souhrnné výši nepřesahující 30 milionů Kč. Vláda také prominula zálohy na silniční daň za zdaňovací období 2021, která je splatná 15. dubna

²⁶ AMBRIČKO, Róbert, GEC, Jaromír, MICHÁLEK, Ondřej a ŠOLC, Jan. Bezprostřední dopady pandemie covid-19 na českou ekonomiku. *Česká národní banka*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-14]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/tematicke-prilohy-a-boxy/Bezprostredni-dopady-pandemie-covid-19-na-ceskou-ekonomiku#_ftn2

2021. Zavedla také další daňové úlevy týkající se daně z příjmu fyzických a právnických osob (prodloužení termínů podání daňového přiznání), daně z přidané hodnoty (prominutí úroku z prodlení a prominutí DPH u respirátorů a dalšího zdravotnického materiálu) či daně z nemovitých věcí. Nejdůležitějším programem pomoci v gesci Ministerstva financí je kompenzační bonus zacílený na podporu OSVČ, společníků malých s.r.o. a občanů pracujících na dohodu o provedení práce a dohodu o provedení činnosti. Díky tomuto programu se podařilo podpořit příjemce částkou vyšší než 29 miliard Kč. Program funguje od jara roku 2020 a v roce 2021 lze žádat o podzimní kompenzační bonus.²⁷

²⁷ Informace Ministerstva financí pro veřejnost o opatřeních v souvislosti s koronavirem COVID-19. *Ministerstvo financí ČR*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/koronavirus-covid-19>

2 STRUKTURÁLNÍ DOPADY NA JEDNOTLIVÁ ODVĚTVÍ ČESKÉ EKONOMIKY

Významným odvětvím české ekonomiky je průmysl, který v tuzemsku zaměstnává 38 % ekonomicky aktivních obyvatel. Mezi analyzovaná odvětví, která byla zasažena koronakrizí patří mimo jiné průmysl automobilový a energetický, dále pak odvětví logistiky a dopravy, IT a telekomunikace či zemědělství a stavebnictví.

Podstatné utlumení nastalo v sektoru služeb, který tvoří významnou část české ekonomiky. K omezení došlo hlavně u cestovního ruchu, hotelnictví, gastronomie a pohostinství, vzdělávání či kultury a sportu. V dalších podkapitolách budou charakterizována jednotlivá odvětví české ekonomiky, na něž negativně působily dopady pandemie koronaviru.

2.1 Hluboce zasažená odvětví

Jedním z nejvíce zasažených odvětví je bezesporu **cestovní ruch**, který patří mezi nejdůležitější sektory světové ekonomiky. Po několikaletém růstu tohoto odvětví počet zahraničních turistů dosáhl v roce 2019 počtu 1,5 miliardy, zatímco počet tuzemských turistů dosáhl v tomto roce na 9 miliard. V roce 2019 tvořil tento sektor 2,9 % HDP ČR (165 miliard Kč).²⁸

Hlavními restriktivními opatřeními, jež podstatně ovlivňovaly cestovní ruch ČR v roce 2020 jsou usnesení vlády. Cestovní ruch byl omezen a na některých místech ČR i zastaven v důsledku vyhlášení nouzového stavu na jaře 2020 a navazujícím zákazem volného pohybu osob, který byl vyhlášený na několik týdnů. V tomto období došlo i k úplnému uzavření hranic a zákazem vycestovat mimo území ČR, bylo zakázáno poskytovat ubytovací služby a pořádat kulturní, sportovní a jiné akce s účastí nad 30 osob, což se v letních měsících při rozvolňování změnilo na 500 osob. V průběhu léta 2020 došlo ke značnému rozvolnění některých opatření a řada krajů si vedla lépe než v předchozím roce. S nástupem podzimu se začala opatření zavádět znovu a v říjnu byl opět vyhlášen nouzový stav, který trvá do roku 2021. Opět došlo k znovuzavedení opatření jako je zákaz volného pohybu osob či zákaz poskytování ubytovacích služeb.²⁹

Z výše zmíněných informací je zřejmé, že v takovýchto podmínkách nelze v žádném případě provozovat jakoukoli výdělečnou činnost, ať už z pozice zaměstnance či podnikatele, v rámci

²⁸ Satelitní účet cestovního ruchu. *Český statistický úřad*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu

²⁹ Dopady COVID19 2020-2021. *Czech Tourism*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://tour-data.cz/dopady-covid/dopady-covid19-2020-2021/>

cestovního ruchu. V důsledku koronakrizy a státem vydaných opatření došlo k obrovským ztrátám v tomto sektoru. Celkový propad spotřeby cestovního ruchu mezi lety 2019 a 2020 činil 161 miliard Kč, kdy v roce 2019 celková spotřeba vzrostla na 300 miliard Kč. Spolu s poklesem spotřeby zanikala i pracovní místa.

Následující tabulka komparuje několik složek cestovního ruchu v letech 2019 a 2020, kde můžeme vidět i jednotlivé a celkové ztráty v tomto sektoru. Obzvláště výraznou ztrátou je pokles návštěvnosti zahraničních turistů, čímž byla způsobena ztráta 92 miliard Kč. V roce 2019 činil příjezdový turistický cestovní ruch necelou polovinu celkové spotřeby cestovního ruchu v ČR, zatímco v roce 2020 tvořil už jen 23 %.

Tabulka 2: Srovnání spotřeby spojené s cestovním ruchem v ČR v letech 2019 a 2020

Spotřeba spojená s cest. ruchem na území ČR	Výchozí stav	2020	Srovnání	Spotřeba spojená s cest. ruchem na území ČR	Výchozí stav	2020	Srovnání
(v mld. Kč)	(rok 2019)		(s 2019)	(v mld. Kč)	(rok 2019)		(s 2019)
Spotřeba cestovního ruchu celkem	300	139	-161	z toho za Ubytovací služby	56	26	-30
z toho příjezdový turistický cestovní ruch	124	32	-92	z toho za Stravovací služby	56	28	-28
z toho domácí turistický cestovní ruch	90	69	-21	z toho za Služby cestovních kanceláří i agentur a průvodců	10	3	-7
z toho ostatní složky cestovního ruchu (výletníci, tranzit, služ. cesty)	86	38	-48	z toho za Rekreační, kulturní, sportovní a ostatní zábavní služby	15	6	-9

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Czechtourism.cz

Dalším těžce zasaženým odvětvím českého hospodářství v době krize spojené s nemocí COVID-19 je **logistika** a zejména silniční **doprava**. Ačkoliv ze strany státu nedošlo k nařízení omezení činnosti dopravním společnostem, ty i tak pociťují pozastavení a utlumení výroby v některých průmyslových sektorech, neboť jsou mezi sebou velmi sofistikovaně a komplexně provázány. Současně také dochází k prodloužení doby splatnosti pohledávek dopravním společnostem, což taktéž nepřispívá k jejich provozní činnosti, jelikož tím ztrácejí likviditu a musejí stále hradit odvody státu a další náklady.³⁰

³⁰ Silniční doprava a logistika v době koronaviru. *Respect.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.respect.cz/cs/respectblog/silnicni-doprava-logistika-v-dobe-koronaviru>

Řada dopravních společností se snažila hledat úspory kde se jen dalo. Příkladem může být ukončování pojištění části vozového parku, který je nevyužíván, což má za následek uložení registrační značky vozidel do depozita. S ukončováním povinného ručení se také může ukončit i havarijní pojištění, jenž lze stále využívat i přes uložení registračních značek do depozita, protože zde i nadále existuje riziko poškození vozidla v důsledku živelné události nebo lidského zavinění či odcizení.³¹

Společně s odstavováním vozidel byly dopravní společnosti nuceny propouštět zaměstnance. Řadě společností ubyly zakázky na jaře roku 2020 v rozmezí od 11 až do 50 %, kde největší část zrušených zakázek tvořily dodávky do automobilového průmyslu, jehož činnost byla v tomto období na několik týdnů omezena v důsledku odstávek výroby českých automobilových závodů.

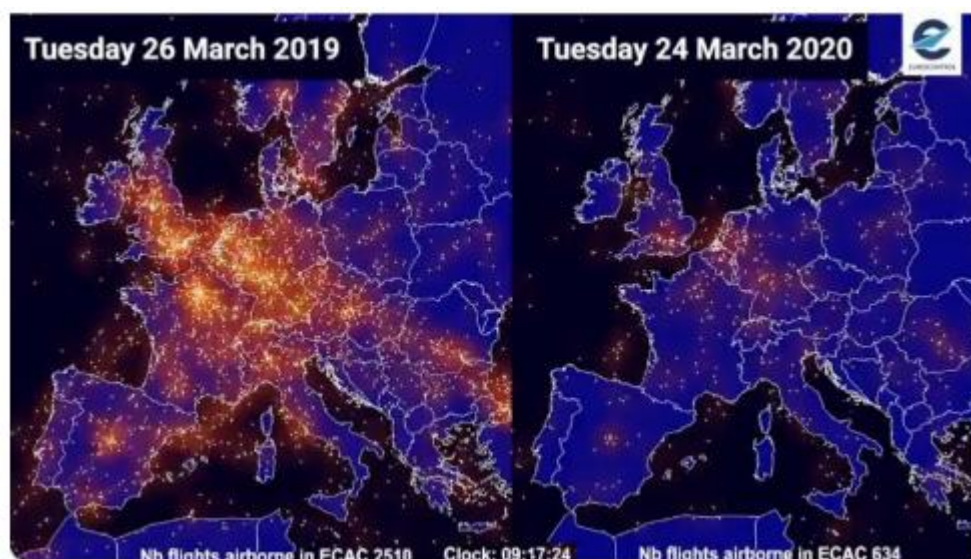
Negativním vlivem pro logistiku a dopravu byly také dlouhé fronty na hraničních přechodech, které jednotlivé dopravce dostávaly do problémů a zapříčinily zdržení jejich dodávek. Některé zboží je potřeba dopravit co nejdříve, například živá zvířata či rychle se kazící potraviny, a proto dopravním společností vznikaly vysoké ztráty i přes to, že mají tyto dodávky na hranicích přednost.

U letecké dopravy došlo k drtivému utlumení. Většina světových leteckých společností své lety zastavila a rušila. V ČR zastavovaly linky české společnosti Smartwings a její dceřiná společnost ČSA, a to jak z ČR, tak do ČR. České aerolinie se vzhledem k ročnímu omezení činnosti a tím způsobeným dluhům dostaly do insolvenčního řízení. Stát se odmítl na záchraně ČSA (páté nejstarší letecké společnosti na světě) jakýmkoliv způsobem podílet, zatímco ostatní státy světa se vůči tamějším leteckým společnostem zachovaly zcela odlišně. Společnosti tak budou muset situaci řešit v rámci svého koncernového řešení. Kvůli koronavirové krizi byly společnosti Smartwings a ČSA nuceny propustit zhruba 600 zaměstnanců a konkrétně České aerolinie skončily roku 2020 ve ztrátě celkem 1,57 miliardy Kč. Na provozu se stále nic nemění, všechny plánované lety se uskuteční dle letových řádů samozřejmě v závislosti na epidemiologické situaci.³²

³¹ Silniční doprava a logistika v době koronaviru. *Respect.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.respect.cz/cs/respectblog/silnicni-doprava-logistika-v-dobe-koronaviru>

³² České aerolinie jsou v insolvenční. Firmu srazilo na kolena omezení cestování. *iDnes.cz*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/doprava/letectvi-csa-insolvence-smartwings.A210226_085650_eko-doprava_cfr

S oživením se počítá na jaře roku 2021. Aerolinky budou podle vyjádření představitelů leteckých společností nabízet letenky za výrazně nižší ceny a tento stav levného cestování vydrží několik let. Podle představitel společnosti Ryanair, Michaela O’Leary, může tento stav trvat i čtyři roky a poté se ceny letenek dostanou na úroveň z roku 2019 před vypuknutím koronakrizy. Na následujícím obrázku lze vidět hustotu v počtu letů v roce 2019 vlevo v porovnání s rokem 2020 v měsíci březnu.

Obrázek 9: Meziroční porovnání letů v EU

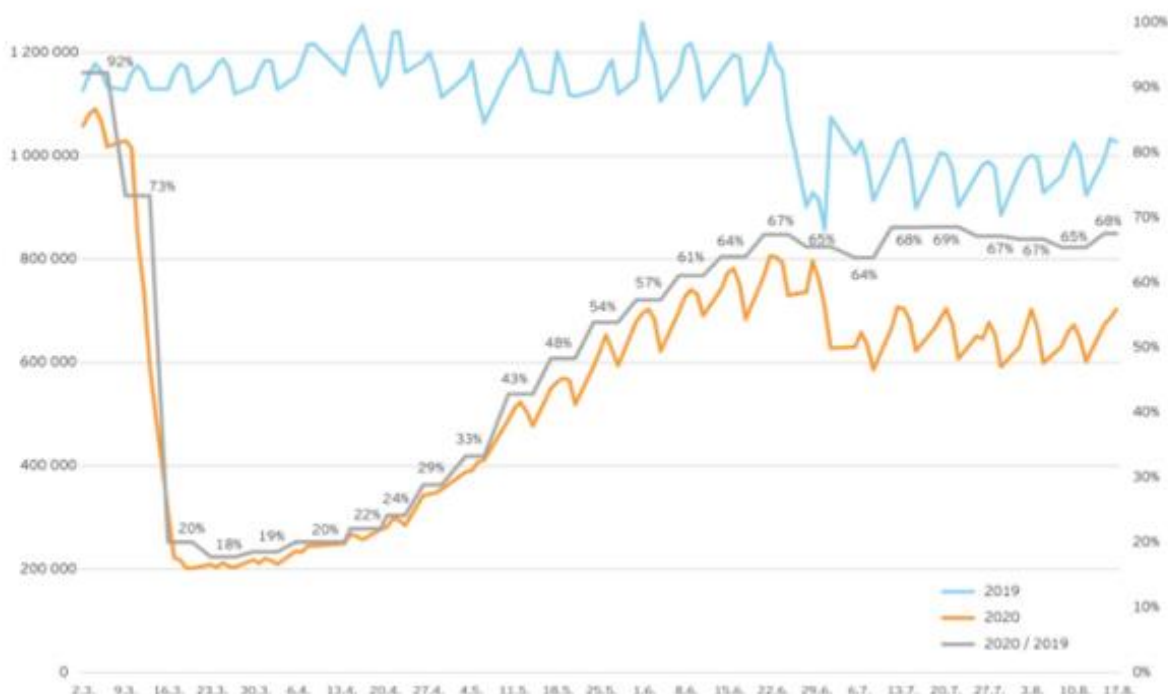
Zdroj: eurocontrol.int

Vzhledem ke krizi strádají i vlakoví dopravci. Ti se dostali do mnohamilionových ztrát z důvodu nízkého počtu cestujících, kteří využívají jejich služby. Kvůli vládním opatřením řada dopravců omezila provoz dálkových vlaků a došlo ke zrušení spojů mimo dopravní špičku a v okrajových časech. Od 19. října platí omezení na trati mezi Prahou a Hradcem Králové, Brnem či Českými Budějovicemi. Počet cestujících klesl o zhruba 45 %, kde se největší pokles pravidelně opakuje o víkendech. K obdobnému omezení došlo i na jaře roku 2020 při první vlně pandemie, a proto se jednalo pouze o znovuzavedení příslušných opatření. Vlakoví dopravci tak v roce 2020 hospodařili se ztrátou 1,98 miliard Kč a meziročně cestovalo vlakem o třetinu méně cestujících.³³

³³ České dráhy ruší desítky spojů, provoz na kolejích se vrací do jarního režimu. *iDnes.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/doprava/ceske-drahy-vlak-zeleznice-spoj-ruseni-pandemie.A201015_090309_eko-doprava_mato

Na následujícím obrázku lze vidět meziroční porovnání v počtu osob, které využívají služby pražského metra v jarních a letních měsících. Oproti roku 2019 je zde vidět výrazný skok zejména v březnu a dubnu, kde počet cestujících klesl téměř o 1 milion. V červenci a srpnu obecně metro nevyužívá tolik cestujících vzhledem k tomu, že řada z nich jsou studenti, kteří mají letní prázdniny a tudíž nepotřebují cestovat do škol nebo zaměstnanci, kteří začali pracovat prostřednictvím home office, a tudíž nemusejí denně dojíždět do svého zaměstnání. V těchto měsících došlo v ČR k rozvolnění vládních opatření, avšak i tak lze pozorovat pokles o více jak 20 %. Podobný trend lze předpokládat i u dalších složek městské dopravy jako jsou například autobusy, trolejbusy či tramvaje.

Počet osob přepravených v síti pražského metra za pracovní den

Obrázek 10: Meziroční porovnání v počtu cestujících v pražském metru

Zdroj: Ernst&Young.com

Na rozdíl od průmyslových dodavatelů zaznamenali rozvozcí jídla přísun nových zákazníků. Restaurace poskytující rozvoz jídla až domů čelily obrovskému náporu objednávek, jelikož pro řadu obyvatel byla dovážková služba jedinou možností, jak si v karanténě či izolaci zajistit přísun potravin. Tito zákazníci museli platit objednávku předem a kurýr ji nechal před prvními

zamčenými dveřmi a následně zákazníka kontaktoval. Takto spolu navzájem nepřišli do přímého kontaktu a nehroutil přenos koronaviru. Na jaře roku 2020 internetový obchod Rohlik.cz zaznamenal až o čtvrtinu více objednávek než v předchozích měsících.

S exponenciálně rostoucími objednávkami přibývaly i náborové nově řidičů. Tato situace byla vhodná pro zaměstnance z gastronomie, taxikáře či různé prodavače, kteří v rámci vládních opatření přišli o práci, a i proto se nechala jedna ze společností dovážející potraviny či hotová jídla slyšet, že o nové řidiče nebyla nouze a jednalo se o profesionály.

Výrazně bylo zasaženo také **zemědělsko-potravinářské odvětví**, ačkoliv lze tvrdit, že se tento sektor projevil jako jeden z nejodolnějších v situaci pandemie. V České republice i u ostatních států střední a východní Evropy je výroba potravin a nápojů jedním z nejstabilnějších segmentů výrobního sektoru od startu pandemie koronaviru. Meziročně klesla výroba potravin v ČR o necelých 13 % (duben 2019 a 2020).

Jedním z hlavních nebezpečí pro zemědělství a potravinářství v ČR, jenž je zapříčiněno pandemií koronaviru, je závislost na dovozu. Do tuzemska přichází ze zahraničí 51 % všech zemědělsko-potravinářských výrobků, které české domácnosti nakupují a konzumují. Co se týče rybích výrobků určených ke konzumaci, ze zahraničí jich pochází 84 %.

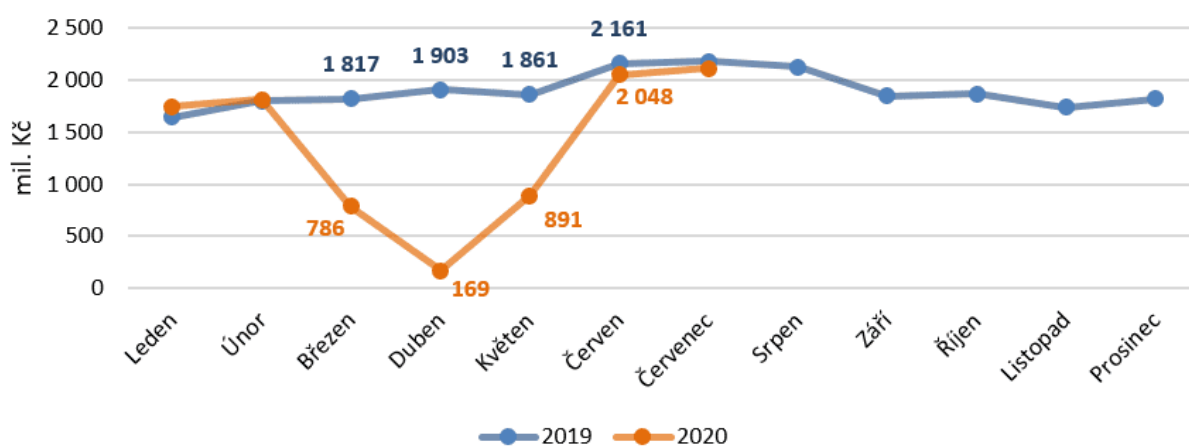
V ČR, ale i ostatních zemích EU, lze pozorovat trend postupného ubývání zaměstnaných osob v zemědělsko-potravinářském sektoru. Tento jev je spojen s rozšiřující se modernizací a digitalizací tohoto odvětví, která byla zcela jistě podpořena a urychlena pandemií koronaviru.

Lidé začali nakupovat od lokálních výrobců a při nakupování uvažovali stále více racionálně. Ve velkých městech se naopak nakupovalo převážně on-line, což museli výrobci a distributoři potravin rychle zpracovat a adaptovat se na stále se měnící chování spotřebitelů v době pandemie. Do budoucna lze počítat i s tím, že se toto chování zákazníků zavede do běžného života. Spotřebitelé budou klást důraz na výživové hodnoty potravin, lokální způsob jejich získávání a dojde k poklesu využívání gastronomických služeb a zařízení. Ovšem lze také očekávat scénář navracení se k původním zvyklostem, neboť spotřebitelům může chybět způsob stravování a jednání, který využívali před pandemií.³⁴

³⁴ Pandemická krize urychlí změny v zemědělském a potravinářském průmyslu. *VŠCHT.cz* [online]. 2020. [cit. 2021-01-18]. Dostupné z: <https://www.vscht.cz/popularizace/media/tiskove-zpravy/2020/pandemicka-krize-urychli-zmeny-v-zemedelskem-a-potravinarskem-prumyslu#>

Ministerstvo zemědělství ČR připravilo kompenzační program „Agricovid“, který má za úkol pokrýt ztráty potravinářů a zemědělců vzniklé pandemií koronaviru. Vládou byl schválen rámec až 3 miliard Kč, které by měly putovat všem poškozeným potravinářům a zemědělcům podle pravidel, jimiž se zabývá Evropská komise. Propad tohoto sektoru je přibližně 6 miliard Kč měsíčně a mezi nejvíce zasažené segmenty patří masný průmysl, mlékárenství, vinařství, ovocnářství či bramborářství. Nárok na dotaci vzniká, pokud celkové příjmy klesly mezi březnem a listopadem 2020 nejméně o 25 % v meziročním srovnání, kde maximální sazba je 200 000 Kč na jeden podnik a 20 000 Kč na jednoho zaměstnance.³⁵

Na následujícím grafu lze vidět meziroční porovnání tržeb v sektoru pivovarnictví na jaře 2020, který má bez pochyby v ČR výraznou historii a tradici. V důsledku pandemie a zaváděných opatření došlo k výrazným ztrátám v jarních měsících roku 2020, podobně jako u ostatních odvětví české ekonomiky. Tento propad opět vznikl v důsledku zavedeného lockdownu, což vedlo k uzavření hospod a restaurací. V průběhu léta však došlo k opětovnému navrácení se do hodnot z předchozího roku, a to hlavně díky rozvolnění opatření, ke kterému v tomto období došlo.

Obrázek 11: Meziroční porovnání tržeb v pivovarnictví na jaře 2019/2020

Zdroj: Nielsen.com

³⁵ Ministerstvo zemědělství vyplatí potravinářům kompenzace za Covid-19. Vláda na to uvolní až 3 miliardy korun. *eAgri.cz*. [online]. 2020. [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_ministerstvo-zemedelstvi-vyplati.html

2.2 Odolná odvětví

Prvním odvětvím, které nepocítilo výrazné omezení v důsledku koronakrizy a kterému nevznikaly výrazné ztráty tak jako odvětvím v předchozí kapitole, je **sektor energetiky**.

Po zlevnění pohonných hmot došlo také ke zlevnění elektrické energie. Od začátku roku 2020 klesla cena elektrické energie ze 47 € za MWh na 38 € za MWh v polovině března. Velkoobchodní cena elektřiny se poté stabilizovala a její hodnota se pohybuje v intervalu 40-45 € za MWh. Ve srovnání s rokem 2019 je o 20 % levnější. Hlavní příčinou poklesu ceny elektřiny je zpomalení ekonomiky. Pokud klesá poptávka po elektrické energii, klesá i její cena. Snížila se také cena emisních povolenek pro uhelné elektrárny či průmyslové podniky, což zobrazuje graf níže. Cena se na začátku března ustálila na 24 € za tunu CO₂ vypuštěného do atmosféry, na jaře se dostala na 17 € za tunu CO₂, ale postupně stoupala a v průběhu roku 2020 se její hodnota vyšplhala na 31 € za tunu, což je nejvíce od spuštění evropského systému obchodování s emisemi ETS v roce 2005.³⁶

Obrázek 12: Vývoj ceny emisní povolenky

Zdroj: Patria.cz

³⁶ Ceny emisních povolenek v EU jsou po dohodě ze summitu na rekordu. *Oenergetice.cz*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-14]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/emise-co2/ceny-emisnich-povolenek-v-eu-jsou-po-dohode-ze-summitu-na-rekordu>

Je zřejmé, že v roce 2020 došlo k hlubokému propadu jak české, tak světové ekonomiky. Předpokladem tedy je, že následující roky budou ve znamení růstu. Svaz průmyslu a dopravy ČR chce tohoto růstu dosáhnout pomocí několika navrhovaných opatření v oblasti energetiky a klimatu. Tato opatření mohou velmi významně zmírnit dopad koronakrize na českou ekonomiku a zlepšit situaci průmyslových firem, které v tuzemsku provozují svou činnost. Příkladem jsou následující opatření:

- Vyloučit vliv dopadů COVID-19 na bezplatnou alokaci povolenek v rámci systému EU ETS,
- Dočasné zrušení povinností vyplývajících z aktuálně platných integrovaných povolení, které vzhledem k situaci nelze vykonávat,
- Separovaný sběr odpadů,
- Zrušení platby záloh na poplatky za znečišťování pro rok 2020.

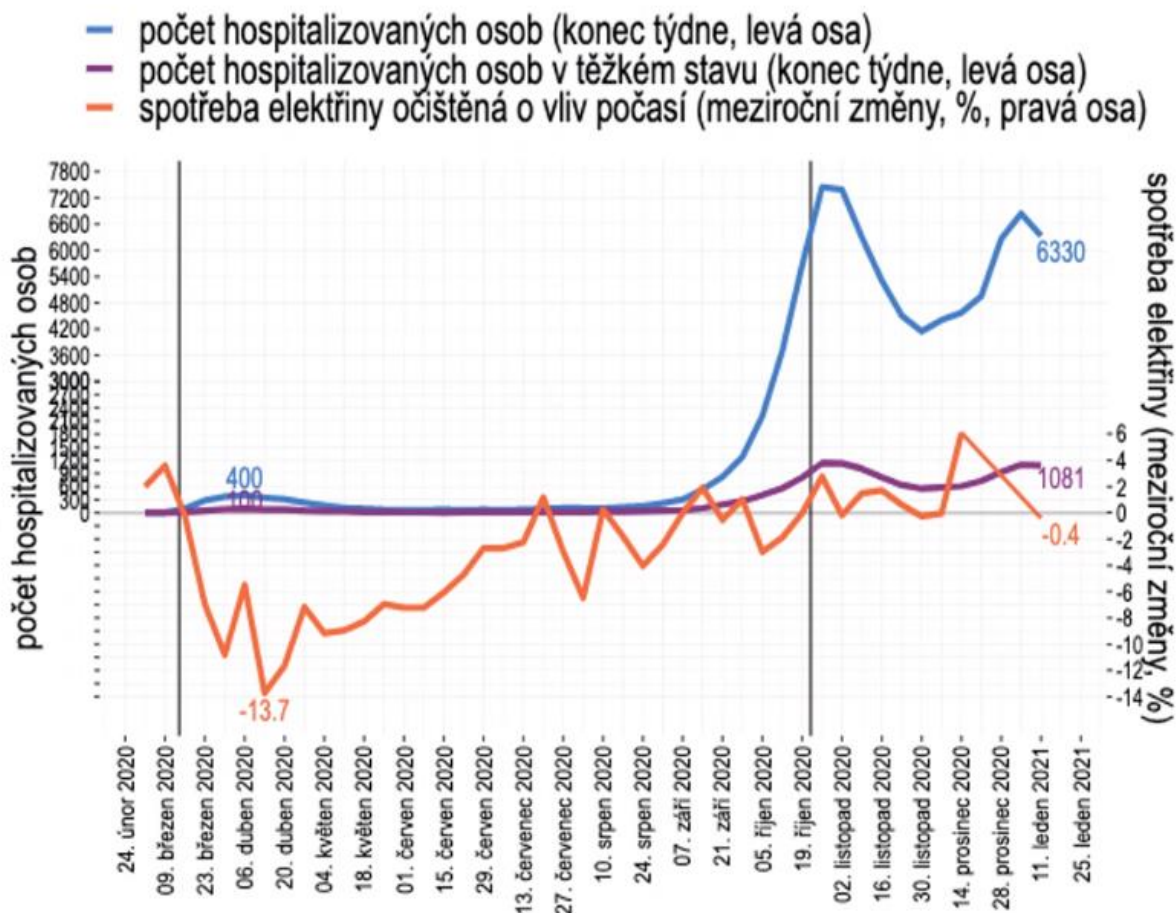
V souvislosti s koronakrizí se uvažuje úprava v oblasti emisí skleníkových plynů. Dle Zelené dohody pro EU činí emise skleníkových plynů pro rok 2030 celých 40 %. V rámci opatření se uvažuje o zvýšení hranice na 50-55 % pomocí několika legislativních úprav.³⁷

Na následujícím grafu lze sledovat měření ekonomiky pomocí spotřeby elektřiny. Výhodou této metody je fakt, že data jsou dostupná okamžitě na rozdíl od běžných makroekonomických statistik. Před využitím vysokofrekvenčních dat o vývoji spotřeby elektřiny je potřeba zajistit jejich očištění o vliv počasí a poté je lze využívat pro odhad hospodářského vývoje při nedostupnosti základních statistik makroekonomie.

³⁷ Opatření v oblasti energetiky a klimatu ke zmírnění ekonomických dopadů pandemie COVID-19 na průmyslové podniky v Česku. *Svaz průmyslu a dopravy České republiky*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-29]. Dostupné z: <https://www.spcr.cz/aktivity/z-hospodarske-politiky/13608-opatreni-v-oblasti-energetiky-a-klimatu-ke-zmirneni-ekonomickych-dopadu-pandemie-covid-19-na-prumyslove-podniky-v-cesku>

Černé svíslé osy v grafu znázorňují začátek první a druhé vlny pandemie. Pokud porovnáme využití elektrické energie v obou obdobích, je patrné, že první vlna měla výraznější dopad na ekonomiku než vlna druhá. V dubnu se meziroční pokles elektřiny dostal až na -13,7 %.³⁸

Graf 1b: Epidemiologický a hospodářský vývoj v ČR od začátku března 2020

Obrázek 13: Hospodářský vývoj ČR na základě spotřeby elektřiny

Zdroj: Česká národní banka (Cnb.cz)

Dalším segmentem české ekonomiky, které odolává pandemii koronaviru je **stavebnictví**, které jako obor funguje poněkud odlišně od ostatních sektorů české ekonomiky. Koronakrize nemá zatím nijak velké dopady na tento sektor, ale to se může během několika let změnit. Dle Martina Doksanského, předsedy představenstva a generálního ředitele Skupiny SMP, je stavebnictví

³⁸ TOMÁŠ, Adam a ALEŠ, Michal. První odhad dopadů pandemie COVID-19 na ekonomiku ČR – aktualizováno 23.11.2020. Česká národní banka [online]. 2020. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Prvni-odhad-dopadu-pandemie-COVID-19-na-ekonomiku-CR-aktualizovano-23-11-2020/

obor, který má podstatně delší cykly než jiné sektory podnikání. Jako příklad uvádí situaci za světové finanční krize v letech 2007–2009, která začala na sektor stavebnictví působit přímo až od roku 2012.

Meziročně vzrostl počet stavebních zakázek v prvních třech čtvrtletích o 46 785, což je nárůst zhruba o 1,5 %. Výrazně se na tomto navýšení podílel třetí kvartál, ve kterém se evidovalo 17 597 zakázek (nejvíce od druhého čtvrtletí roku 2018).³⁹

Jak již bylo zmíněno výše, koronakrize zatím zasáhla tento sektor velmi málo. Developeři svou aktivitu nijak nesnižují a zájem je taktéž o nové byty. Koronavirus podle odborníků ovlivňuje hlavně čas, ve kterém jsou výstavby realizovány. V několika případech došlo k odkladu zakázek až o několik měsíců, a to především z důvodu nedostatku zaměstnanců, kteří měli v rámci onemocnění povinnost být v karanténě. Lidé se také často při odepření cestování rozhodovali k investicím do svého bydlení, a proto byl rok 2020 pro firmy zabývající se výrobou stínící techniky, garážových vrat a dalšího venkovního vybavení pro domácnosti, rekordní v oblasti poptávky.

Tak jako v ostatních případech, i ve stavebnictví se řešilo zavádění pravidel pro stýkání lidí na stavbě, hygienu a komunikaci. Muselo tedy dojít k zajištění příslušných ochranných pomůcek a bezpečného pracovního prostředí. Dalším úkolem pro firmy ze stavebnického oboru bylo zajistit možnost výkonu práce pro své zaměstnance ze zahraničí, zejména Ukrajince, Poláky či Slováky. Také díky moderním technologiím mohlo řízení staveb a komunikace stavebních firem plynule přejít na dálkový provoz skrze aplikace jako Microsoft Teams, Zoom apod.

Dopady koronaviru na tento sektor by se mohly projevit v poklesu zdrojů pro investice, zejména u veřejných rozpočtů. Jelikož státu, krajům a obcím klesají příjmy, stavební společnosti, které jsou závislé na veřejném sektoru, mohou přijít o řadu zakázek a tím peněžních prostředků pro zajištění své běžné provozní činnosti. Obavy plynou také z nedávno schváleného daňového balíčku.⁴⁰

³⁹ HÖFFEROVÁ, Markéta. Počet stavebních zakázek navzdory koronaviru mírně vzrostl. Pozitivní trend registrují i segmenty navázané na stavebnictví. *Kurzy.cz* [online]. 2020. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/568128-pocet-stavebnich-zakazek-navzdory-koronaviru-mirne-vzrostl-pozitivni-trend-registruji-i-segmenty/>

⁴⁰ BUCHERT, Viliam. Doksanský z SMP CZ: Stavebnictví covidu odolává, ale v příštích letech mohou zdroje pro investice chybět. *E15.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/e15-a-byznys/doksansky-z-smp-cz-stavebnictvi-covidu-odolava-ale-v-pristich-letech-mohou-zdroje-pro-investice-chybet-1375721>

Posledním sektorem zařazeným do skupiny odolných odvětví je **IT a telekomunikace**. Sektor IT byl zasažen pouze ve výrobní části. Z důvodu uzavírání hranic a vypuknutí pandemie právě v Číně, která dominuje jako dodavatel v segmentu informačních technologií, došlo k významnému narušení dodavatelského řetězce. Tento problém se však vyřešil již v červenci roku 2020, kdy Čína oživila vývoz a spolu s lékařským vybavením začala exportovat především počítače.⁴¹

Kromě dodavatelských problémů měla pandemie koronaviru na tento sektor spíše pozitivní dopady. Zejména prodej počítačů a notebooků vzrostl meziročně o více než 100 %. Firmy tato zařízení nakupovaly pro své zaměstnance, kteří byli nuceni pracovat prostřednictvím home office. Rodiče nakupovali notebooky či počítače hlavně pro své děti, které by bez nich nemohly obstát v on-line výuce. Mimo notebooků a počítačů zákazníci také nakupovali tiskárny, počítačové komponenty a kancelářské potřeby, jejichž prodej meziročně vzrostl o více jak 60 %.

Práce a studium z domova přes internet ovšem znamená vyšší využívání datových toků. Před pandemií koronaviru býval nejvyšší provoz na internetu ve večerních hodinách. Zatímco v nynější době se internet hojně využívá i v dopoledních hodinách, kdy lidé pracují z domova a jejich děti současně využívají internetové připojení ke studiu. Podle Adama Goleckého, šéfa sdružení Nix.cz, které v ČR provozuje páteřní internetový uzel, se využívání internetu zvýšilo o 25 %. Poskytovatel internetu UPC se nechal slyšet, že dopolední datový tok se pohybuje zhruba o třetinu výše, než bylo běžné. Kapacita sítí byla však dostatečná, a proto nedocházelo k žádným internetovým výpadkům.

Zvýšený provoz zaznamenali i mobilní operátoři. Zde však došlo k přetížení propojovacích bodů mezi mobilními sítěmi, což znamenalo krátkodobé výpadky u volání do sítí ostatních operátorů. Společnost T-Mobile na podzim roku 2020 poskytla svým zákazníkům neomezený internet v mobilu na měsíc zdarma, který si aktivovalo více než 65 tisíc zákazníků. Společnost tak chtěla touto cestou podpořit a poděkovat zákazníkům za využívání jejich služeb v době pandemie.

⁴¹ DEPRETER, Matthieu. Epidemie kriticky zasáhla sektor spotřební elektroniky a IT. *Opojisteni.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.opojisteni.cz/spektrum/epidemie-kriticky-zasahla-sektor-spotrebni-elektroniky-a-it/c:19521/>

2.3 Automobilový průmysl

Vzhledem k následné analýze automobilového závodu v další kapitole této práce bude sektor automobilového průmyslu analyzován detailněji v samostatné kapitole.

ČR se nachází na 5. místě v počtu nejvíce vyrobených aut v Evropě. V přepočtu výroby automobilů na obyvatele je ČR na druhém místě hned za Slovenskem. V roce 2020 bylo v tuzemsku vyrobeno celkem 1 186 151 všech druhů silničních vozidel a meziročně se produkce snížila o 19,2 %. V novodobé historii tak segment výroby osobních vozů zaznamenal nejprudší pokles a objemem produkce se vrátil na úroveň roku 2014.⁴²

Od celosvětové finanční krize dynamika počtu vyrobených automobilů udržela trajektorii růstu až do roku 2020, kdy bylo v rámci opatření zavedeno kompletní zastavení výroby. V důsledku toho v dubnu vyjelo z automobilových linek o 88 % méně aut než v únoru téhož roku. Paralyzován byl automobilový průmysl také kvůli nedostatečným dodávkám dílů a součástek.

Odstávka automobilové výroby měla negativní dopad na celou českou ekonomiku. Automobilový průmysl tvoří v tuzemsku téměř 10 % HDP a zaměstnává více než 180 000 lidí. Současně se automobilky podílí více jak 25 % na průmyslové výrobě a 24 % na exportu ČR.⁴³

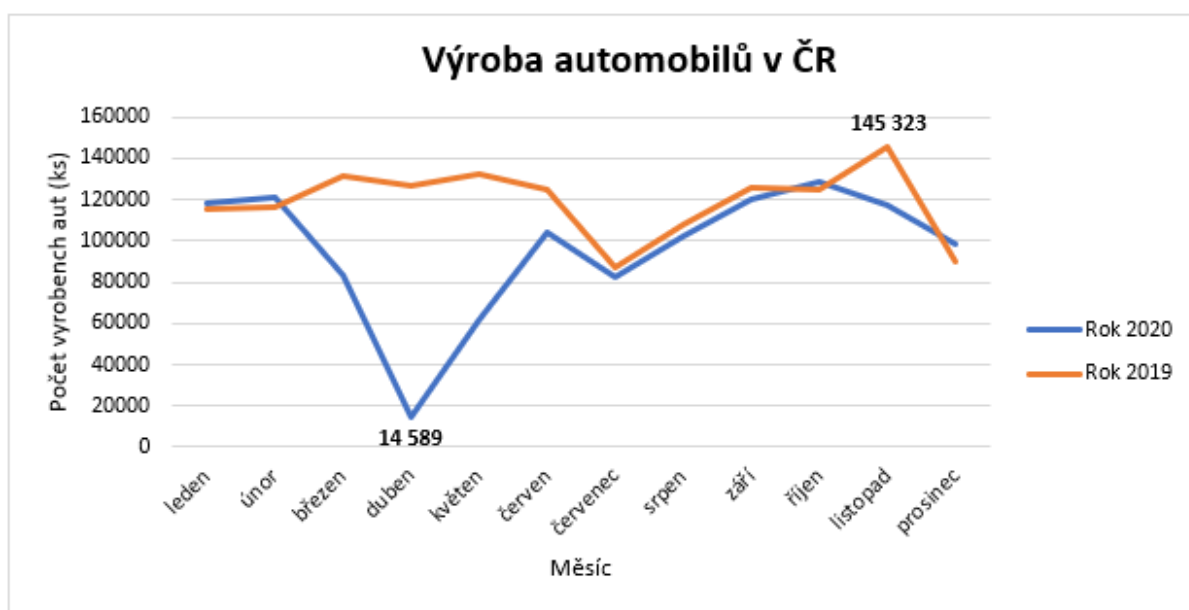
V tuzemsku došlo k zastavení výroby u tamních automobilových závodů. V březnu 2020 zastavila výrobu společnost Škoda Auto, kolínská TPCA, Czech s.r.o. či nošovická Hyundai. K pozastavení výroby došlo v průběhu března, a to na několik týdnů. Uzavírání výroby se však dotklo také dodavatelů pro automobilový průmysl. Jelikož automobilky z koncernu Volkswagen jsou hlavními odběrateli českých firem pohybujících se v automotive sektoru, hrozilo jim také dočasné uzavření výroby. Velká část automobilek přistoupila ke stejnému kroku jako Škoda Auto či TPCA, a proto možnost zastavení výroby přicházela v úvahu i pro dodavatele. To se týkalo například olomoucké továrny Koyo Bearings, která se primárně zabývá výrobou ložisek, či Motor Jikov, jenž vyrábí komponenty pro spalovací motory nebo převodovky. Několika týdenní uzavření výroby automobilových závodů pro tyto firmy znamenalo ztráty v řádech desítek milionů Kč.

⁴² V roce 2020 bylo v Česku vyrobeno více než 1,18 milionu silničních vozidel. *Motofocus.cz*. [online]. 2021. [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://motofocus.cz/statistiky-trhu-vozidel/64270,v-roce-2020-bylo-v-cesku-vyrobeno-vice-nez-118-milionu-silnicnich-vozidel>

⁴³ Automobilový průmysl narazil do zdi. Minulé krize ale nazačují, že post-koronavirová resuscitace nemusí být dlouhá. *Csas.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/o-nas/pro-media/tiskove-zpravy/2020/06/04-1/automobilovy-prumysl-narazil-do-zdi>

O letních prázdninách se automobilový průmysl v ČR začal zotavovat. Výrazně tomu přispělo rozvolňování protikoronavirových opatření, díky čemuž se výroba automobilů opět rozjela a dodavatelům nic nebránilo ve včasém přísunu materiálu. K úplnému zotavení ale samozřejmě nedošlo. Od začátku roku do konce září 2020 se v tuzemsku vyrobilo 813 085 osobních automobilů, což je o 24,2 % méně než v loňském roce za stejné období.⁴⁴

Následující graf zobrazuje průběh koronavirové krize v automobilovém průmyslu a meziroční porovnání let 2019 a 2020. Opět zde můžeme jasně vidět průběh první vlny pandemie koronaviru v jarních měsících, s čímž souvisely odstávky výroby automobilových závodů. V důsledku toho se výroba v těchto měsících snížila na minimum. Pro porovnání v dubnu 2019 se vyrobilo v ČR celkem 126 700 osobních automobilů, zatímco v ten samý měsíc o rok později pouze 14 589. Meziročně jde tak o 88% pokles vyrobených vozů. Postupný návrat k normálu lze sledovat od července roku 2020, kdy výroba automobilů vzhledem k roku 2019 stoupá ve stejném trendu.

Obrázek 14: Výroba automobilů v ČR – meziroční porovnání 2019–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Sdružení automobilového průmyslu (Autosap.cz)

⁴⁴ ŽÍDEK, Bohumír. Český automobilový průmysl se zotavuje, obává se ale vypnutí ekonomiky. *Novinky.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/cesky-automobilovy-prumysl-se-zotavuje-obava-se-ale-vypnuti-ekonomiky-40339942>

Například společnosti Škoda Auto se již v září 2020 podařilo vyrobit o 2,5 % více vozů než v daný měsíc předešlý rok, avšak její celoroční produkce se snížila o 20,3 % než v roce 2019. Na podzim už poté nedocházelo k žádnému uzavírání výroby či nuceným odstávkám z důvodu pandemie, ačkoliv byl její průběh v 2. podzimní vlně horší než na jaře. V grafu se to však promítlo také v hlubším poklesu produkce. Ten lze přisuzovat zejména velkému množství nakažených osob v tomto období, což vedlo k nedostatku zaměstnanců a firmy byly nuceny poněkud upravit výrobní plány a zpomalit výrobu.

Současně na podzim vyhlásila dvoutýdenní odstávku kolínská automobilka TPCA. Ta ale pramenila pouze z rozšíření výroby a instalace nových linek v souvislosti s přesedláním na výrobu nového modelu a celkovou proměnou společnosti. Změna se týká taktéž dohody mezi společnostmi TMC a PSA Groupe, jejichž byla společnost TPCA do roku 2020 společným podnikem.

V následující tabulce lze vidět prodej osobních automobilů dle značek v prvním kvartálu roku 2020 v Evropě, kam se automobily vyrobené v tuzemsku vyvážejí a prodávají nejvíce. Tabulka obsahuje i meziroční rozdíl v prodeji vyjádřený v procentech, kde u většiny značek došlo k poklesu v řádech desítek procent. Z prvních deseti prodejců s nejvíce prodanými automobily na evropském trhu se Toyota umístila na 6. místě s meziročním rozdílem v prodeji menším než 10 % a to 8,9 %. Toyota stoupla nahoru, což lze přisuzovat k faktu, že se zaměřuje na výrobu výhradně hybridních automobilů a elektromobilů, které začínají být v Evropě stále více oblíbené, obzvláště v zemích, kde jejich zakoupení a následné používání přináší řadu výhod. Mezi ně patří například státní dotace a parkování v centru města či využívání dálnic zdarma, kde hlavní výhodou je zcela jistě omezení využívání pohonných hmot a tím šetření životního prostředí. Naopak u amerického Fordu či německého Opelu, jenž se stal v roce 2017 součástí francouzské PSA Groupe a ve Spojeném Království vystupuje pod značkou Vauxhall, meziroční rozdíl v prodeji činil více než 35 %, u Opelu dokonce o 44 %.⁴⁵

⁴⁵ Evropský trh v březnu 2020: Škoda před Fordem, Renaultem i Peugeotem. Díky koronaviru. *Auto.cz* [online]. 2020. [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://www.auto.cz/evropsky-trh-v-breznu-2020-skoda-pred-fordem-rentaulem-i-peugeotem-diky-koronaviru-134131>

Tabulka 3: Evropský trh - 1. čtvrtletí 2020, nejprodávanější automobily

Pořadí	Značka	Prodej (ks)	Meziroční rozdíl (%)	Tržní podíl (%)
1.	Volkswagen	351 113	-24	11,5
2.	Peugeot	186 193	-29,3	6,1
3.	Renault	184 200	-32,4	6
4.	Mercedes-Benz	179 268	-16,6	5,9
5.	BMW	174 326	-14,8	5,7
6.	Toyota	170 827	-8,9	5,6
7.	Audi	163 616	-16	5,4
8.	Ford	162 528	-37,4	5,3
9.	Škoda	160 859	-19,1	5,3
10.	Opel/Vauxhall	134 330	-44	4,4

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Auto.cz

Prodeje se hluboce propadly v Itálii, která na počátku pandemie v Evropě byla koronavirem nejvíce zasažena. V březnu 2020 zde bylo registrováno pouze 28 326 koupených automobilů, což je o 85,4 % méně než před rokem. Dalšími silně zasaženými zeměmi, kde prodej osobních vozidel v březnu meziročně klesl o více jak polovinu byla například Francie (-72,2 %) či Španělsko (-69,3 %). Celkově bylo v prvním čtvrtletí v Evropě registrováno 3 054 703 nových osobních automobilů, což je o 26,3 % méně než v roce 2019.⁴⁶

Výroba ve druhé vlně pandemie probíhala za velmi přísných podmínek, což platí i pro současnou situaci. Před vstupem do automobilového závodu dochází k měření teploty každého zaměstnance, samozřejmostí je povinnost nošení roušek či respirátorů. Zaměstnanci, jejichž pracovní náplň to dovoluje, jsou velmi často odkázáni na home office, což se v automobilovém závodu týká zejména administrativních pracovníků.

⁴⁶ BUREŠ, David. Evropský trh v březnu 2020: Škoda před Fordem, Renaultem i Peugeotem. Díky koronaviru. *Auto.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.auto.cz/evropsky-trh-v-breznu-2020-skoda-pred-fordem-renaultem-i-peugeotem-diky-koronaviru-134131>

Pro možné predikce lze využít příklad z minulých let. Automobilový průmysl se dokázal obnovit do 3 let od světové finanční krize. V roce 2009 došlo k propadu celkové produkce o 40 % a do své původní hodnoty se domácí automobilový průmysl dostal po 2,5 letech. Od roku 2013 až do koronavirové krize, která v tuzemsku vypukla na přelomu února a března 2020 se automobilová produkce zvýšila o 74 %. Celkové obnovení domácího automobilového průmyslu však závisí na vývoji celosvětových trhů a zejména evropského, jelikož drtivá většina vyrobených aut v tuzemsku míří na evropské i mimoevropské trhy. Konkrétně v absolutním vyjádření se v roce 2019 vyvezlo a prodalo 1,3 milionů osobních automobilů, zatímco v ČR se prodalo „pouze“ 110 000 vozidel.⁴⁷

⁴⁷ Automobilový průmysl narazil do zdi. Minulé krize ale nazačují, že post-koronavirová resuscitace nemusí být dlouhá. *Csas.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/o-nas/pro-media/tiskove-zpravy/2020/06/04-1/automobilovy-prumysl-narazil-do-zdi>

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] AKWETEY, Mensah Lawrence. *Business administration for students & managers*. Trafford publishing. USA, 2011. 245 s. ISBN 978-1-4269-1776-9
- [2] AMBRIČKO, Róbert, GEC, Jaromír, MICHÁLEK, Ondřej a ŠOLC, Jan. Bezprostřední dopady pandemie covid-19 na českou ekonomiku. *Česká národní banka*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-14]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/tematicke-prilohy-a-boxy/Bezprostredni-dopady-pandemie-covid-19-na-ceskou-ekonomiku#_ftn2
- [3] ANTUŠÁK, Emil a VILÁŠEK, Josef. *Základy teorie krizového managementu*. 1. vydání. Univerzita Karlova Praha: Karolinum, 2016. 131 s. ISBN 978-80-246-3443-2
- [4] Automobilový průmysl narazil do zdi. Minulé krize ale nazačují, že post-koronavirová resuscitace nemusí být dlouhá. *Csas.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/o-nas/pro-media/tiskove-zpravy/2020/06/04-1/automobilovy-prumysl-narazil-do-zdi>
- [5] BUCHERT, Viliam. Doksanský z SMP CZ: Stavebnictví covidu odolává, ale v příštích letech mohou zdroje pro investice chybět. *E15.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/e15-a-byznys/doksansky-z-smp-cz-stavebnictvi-covidu-odolava-ale-v-pristich-letech-mohou-zdroje-pro-investice-chybet-1375721>
- [6] BUREŠ, David. Evropský trh v březnu 2020: Škoda před Fordem, Renaultem i Peugeotem. Díky koronaviru. *Auto.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.auto.cz/evropsky-trh-v-breznu-2020-skoda-pred-fordem-renaultem-i-peugeotem-diky-koronaviru-134131>
- [7] Ceny emisních povolenek v EU jsou po dohodě ze summitu na rekord. *Oenergetice.cz* [online]. 2020. [cit. 2020-12-14]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/emise-co2/ceny-emisnich-povolenek-v-eu-jsou-po-dohode-ze-summitu-na-rekordu>
- [8] Coronavirus declared global health emergency by WHO. *BBC* [online]. 2020. [cit. 2020-11-22]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-51318246>

- [9] COVID-19 and Europe's environment impacts of a global pandemic. *European Environment Agency*. [online]. 2020. [cit. 2021-04-24]. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/publications/covid-19-and-europe-s/covid-19-and-europes-environment>
- [10] COVID-19 and the environment: explore what we know. *European Environment Agency*. [online]. 2020. [cit. 2021-04-24]. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/signals/post-corona-planet/explore/>
- [11] COVID-19: Ekonomické dopady. *Ekonomika v době pandemie. Deloitte* [online]. 2020. [cit. 2020-11-29]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/about-deloitte/COVID-19-ekonomicke_dopady.pdf
- [12] České aerolinie jsou v insolvenční. Firmu srazilo na kolena omezení cestování. *iDnes.cz*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/doprava/letectvi-csa-insolvence-smartwings.A210226_085650_eko-doprava_cfr
- [13] České dráhy ruší desítky spojů, provoz na kolejích se vrací do jarního režimu. *iDnes.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/doprava/ceske-drahy-vlak-zeleznice-spoj-ruseni-pandemie.A201015_090309_eko-doprava_mato
- [14] DEPRETER, Matthieu. Epidemie kriticky zasáhla sektor spotřební elektroniky a IT. *Opojisti.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.opojisti.cz/spektrum/epidemie-kriticky-zasahla-sektor-spotrebni-elektroniky-a-it/c:19521/>
- [15] Dopady COVID19 2020-2021. *Czech Tourism.cz* [online]. 2020. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/dopady-covid/dopady-covid19-2020-2021/>
- [16] Emisní povolenka nad 30 EUR – poprvé po 14 letech. *Patria.cz*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-14]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/zpravodajstvi/4450910/emisni-povolenka-nad-30-eur---poprve-po-14-letech.html>
- [17] Evropský trh v březnu 2020: Škoda před Fordem, Renaultem i Peugeotem. Díky koronaviru. *Auto.cz* [online]. 2020. [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://www.auto.cz/evropsky-trh-v-breznu-2020-skoda-pred-fordem-renaultem-i-peugeotem-diky-koronaviru-134131>

- [18] GREENSPAN, Roberta. Toyota's Mission Statement & Vision Statement: An Analysis. *Panmore Institute*. [online]. 2020. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <http://panmore.com/toyota-mission-statement-vision-statement-analysis>
- [19] HANZELKOVÁ, Alena; KEŘKOVSKÝ, Miloslav; MATHAUSER, Milan; VALSA, Ondřej. *Business strategie – krok za krokem*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 157 s. ISBN 978-80-7400-455-1
- [20] Historie. *Toyotacz.com* [online]. 2021. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.toyotacz.com/o-nas/toyota-kolin/>
- [21] HÖFFEROVÁ, Markéta. Počet stavebních zakázek navzdory koronaviru mírně vzrostl. Pozitivní trend registrují i segmenty navázané na stavebnictví. *Kurzy.cz* [online]. 2020. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/568128-pocet-stavebnich-zakazek-navzdory-koronaviru-mirne-vzrostl-pozitivni-trend-registruji-i-segmenty/>
- [22] Index spotřebitelských cen – inflace – prosinec 2020. *Český statistický úřad*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-23] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/indexy-spotrebitelskych-cen-inflace-prosinec-2020>
- [23] Informace ke koronaviru a nemoci covid-19. *Vláda České republiky* [online]. 2020. [cit. 2020-11-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/aktualni-informace-ke-koronaviru-sars-cov-2-puvodne-2019-ncov-179250/>
- [24] Informace Ministerstva financí pro veřejnost o opatřeních v souvislosti s koronavirem COVID-19. *Ministerstvo financí ČR*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/koronavirus-covid-19>
- [25] KAVĚNOVÁ, Miluše. Výkyvy zahraničního obchodu v době koronavirové. *Statistika&My – Magazín českého statistického úřadu*. [online]. 2020. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2020/12/04/vykyvy-zahranicniho-obchodu-v-dobe-koronavirove>
- [26] KLAUS, Václav a kolektiv IVK. *Ekonomické aspekty koronakrize*. 1. vydání. Praha: Institut Václava Klause, 2020. ISBN 978-80-7542-063-3.
- [27] KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2011. s. 111.

- [28] KOTTASOVÁ, Ivana. How the Czech Republic slipped into a Covid disaster, one misstep at a time. *CNN* [online]. 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/02/28/europe/czech-republic-coronavirus-disaster-intl/index.html>
- [29] Ministerstvo zemědělství vyplatí potravinářům kompenzace za Covid-19. Vláda na to uvolní až 3 miliardy korun. *eAgri.cz*. [online]. 2020. [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_ministerstvo-zemedelstvi-vyplati.html
- [30] Nejvíce nemocných během pandemie. 145 000 lidí v Česku má covid-19, ve čtvrtek jich přibýlo 14 780. *iRozhlas.cz*. [online]. 2021. [cit. 2021-01-08]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/online-koronavirus-cesko-nakazeni-testy-protiepidemicky-system-pes_2101080859_dok
- [31] Nezaměstnanost v prosinci mírně stoupla, další růst se čeká letos. *České noviny*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/nezamestnanost-v-prosinci-mirne-stoupla-dalsi-rust-se-ceka-letos/1979648>
- [32] Nouzový stav skončil, část dětí se vrací do škol. Odborníci chtějí větší odstup před dalším krokem. *ČT24*. [online]. 2021. [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3296449-nouzovy-stav-skoncil-cast-deti-se-vraci-do-skol-reproduknicislo-ale-opet-vzrostlo>
- [33] Opatření v oblasti energetiky a klimatu ke zmírnění ekonomických dopadů pandemie COVID-19 na průmyslové podniky v Česku. *Svaz průmyslu a dopravy České republiky*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-29]. Dostupné z: <https://www.spcr.cz/aktivity/z-hospodarske-politiky/13608-opatreni-v-oblasti-energetiky-a-klimatu-ke-zmirneni-ekonomickych-dopadu-pandemie-covid-19-na-prumyslove-podniky-v-cesku>
- [34] Pandemie koronaviru rozkolísala zahraniční obchod. *Český statistický úřad*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pandemie-koronaviru-rozkolisala-zahranicni-obchod>

- [35] Pandemická krize urychlí změny v zemědělském a potravinářském průmyslu. *VŠCHT.cz* [online]. 2020. [cit. 2021-01-18]. Dostupné z: <https://www.vscht.cz/popularizace/media/tiskove-zpravy/2020/pandemicka-krize-urychli-zmeny-v-zemedelskem-a-potravinarskem-prumyslu#>
- [36] PETRŮ, Naděžda a KUPEC, Václav. *Marketingové řízení podniků – doskurs podnikové praxe: Prováděcí analýzy – případové studie – příklady a návody*. 2. přepracované a doplněné vydání. 1. dotisk. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015. 82 s. ISBN 978-80-7408-116-3
- [37] Průměrná mzda stoupla na 38.525 Kč, i díky odměnám zdravotníků. *České noviny*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-09] Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prumerna-mzda-stoupla-na-38-525-kc-i-diky-odmenam-zdravotniku/2005741>
- [38] Předběžný odhad HDP – 4. čtvrtletí 2020. *Český statistický úřad*. [online]. 2021. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/predbezny-odhad-hdp-4-ctvrtleti-2020>
- [39] RYAN, Edward T., David R. HILL, Tom SOLOMON, Naomi E. ARONSON a Timothy P. ENDY. *Hunter's Tropical Medicine and Emerging Infectious Diseases* [online]. 10. vydání. Canada: Elsevier, 2020 [cit. 2020-11-22]. ISBN 978-0-323-55512-8. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=y8SODwAAQBAJ&pg=PA286&redir_esc=y#v=one-page&q&f=false
- [40] Řízený rozhovor s Ondřejem Soukupem st. – směnovým vedoucím výroby společnosti Toyota Motor Manufacturing, Czech Republic s.r.o.
- [41] Řízený rozhovor s Tomášem Paroubkem – manažerem oddělení zdraví a bezpečnosti společnosti Toyota Motor Manufacturing, Czech Republic s.r.o.
- [42] Satelitní účet cestovního ruchu. *Český statistický úřad*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu
- [43] Schodek rozpočtu za rok 2020 dosáhl 367,4 miliardy korun. Přes dvě stě miliard si ukousl koronavirus. *Česká televize.cz*. [online]. 2021. [cit. 2021-01-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3250426-sledujte-brifink-ministerstva-financi-k-vysledkum-statniho-rozpocet-za-rok-2020>

- [44] Silniční doprava a logistika v době koronaviru. *Respect.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.respect.cz/cs/respectblog/silnicni-doprava-logistika-v-dobe-koronaviru>
- [45] SOBOTKA, Michal. Kde se stala chyba? Dánové jaro zvládli stejně jako Češi. Ovšem zvládají i podzim. *Novinky.cz* [online]. 2020. [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/koronavirus/clanek/kde-se-stala-chyba-danove-jaro-zvladli-stejne-jako-cesi-ovsem-zvladaji-i-podzim-40339071>
- [46] Společnost Toyota. *Toyota.cz*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://www.toyota.cz/world-of-toyota/about-toyota/company>
- [47] SYNEK, Miloslav; KISLINGEROVÁ, Eva a kol. *Podniková ekonomika*. 6. přepracované vydání a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. 560 s. ISBN 978-80-7400-274-8.
- [48] *The roots of the Toyota way*. Japonsko, 2007. Corporate Citizenship Division of Toyota Motor Corporation. 140 s.
- [49] TOMÁŠ, Adam a ALEŠ, Michal. První odhad dopadů pandemie COVID-19 na ekonomiku ČR – aktualizováno 23.11.2020. *Česká národní banka* [online]. 2020. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Prvni-odhad-dopadu-pandemie-COVID-19-na-ekonomiku-CR-aktualizovano-23.-11.-2020/
- [50] Toyota Global Vision. *Toyota* [online]. 2021 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://global.toyota/en/company/vision-and-philosophy/global-vision/>
- [51] Toyota Production System. *Toyota*. [online]. 2021. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://global.toyota/en/company/vision-and-philosophy/production-system/>
- [52] Toyota se stává jediným vlastníkem závodu v Kolíně, který ponese název Toyota Motor Manufacturing Czech Republic, s.r.o. *Toyotacz.com*. [online]. 2021. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.toyotacz.com/tiskove-zpravy/toyota-se-stava-jediny-vlastnikem-zavodu-v-koline-ktery-ponese-nazev-toyota-motor-manufacturing-czech-republic-s-r-o/>

- [53] VOJÁČEK, Lukáš. Koronavirus připravil o práci miliony lidí. Na podzim bude hůř, varují experti. *E15.cz*. [online]. 2020. [cit. 2020-12-14]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/zahranicni/koronavirus-pripravil-o-praci-miliony-lidi-na-podzim-bude-hur-varuji-experti-1372792>
- [54] V roce 2020 bylo v Česku vyrobeno více než 1,18 milionu silničních vozidel. *Motofocus.cz*. [online]. 2021. [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://motofocus.cz/statistiky-trhu-vozidel/64270,v-roce-2020-bylo-v-cesku-vyrobeno-vice-nez-118-milionu-silnicnich-vozidel>
- [55] Výhledy české ekonomiky pro rok 2021. *Deloitte.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/about-deloitte/articles/vyhledy-ceske-ekonomiky-pro-rok-2021.html>
- [56] Výrobní systém Toyota. *Toyotacz.com* [online]. 2021. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.toyotacz.com/o-nas/toyota-svet/vyrobní-system-toyota/>
- [57] Výroční zpráva 2019. *Škoda Auto*. [online]. 2020. [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://cdn.skoda-storyboard.com/2020/06/SKODA_2019_CZE.pdf
- [58] WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard. *World Health Organization*. [online]. 2021. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://covid19.who.int/>
- [59] Zahraniční obchod hlásí meziročně oslabenou bilanci, ve vývozu i dovozu. *České noviny.cz* [online]. 2020. [cit. 2020-12-14]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/zahranicni-obchod-hlasi-mezirocne-oslabenou-bilanci-ve-vyvozu-i-dovozu/1942099>
- [60] ŽÍDEK, Bohumír. Český automobilový průmysl se zotavuje, obává se ale vypnutí ekonomiky. *Novinky.cz*. [online]. 2020. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/cesky-automobilovy-prumysl-se-zotavuje-obava-se-ale-vypnuti-ekonomiky-40339942>